

Taşımalı İlkokul Uygulaması ve Karşılaşılan Sorunlar: Antalya ili Korkuteli Kırsalı Örneği

Mustafa Demir¹, Mustafa Yunus Eryaman²

Özet: Bu araştırma; Antalya ili Korkuteli kırsalında taşımalı sistemle yapılan ilkokul uygulamasında yaşanan sorunlara yönelik veli, öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Amaç doğrultusunda araştırma i içe geçmiş tekli durum çalışması modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu, gözlem ve doküman analizi ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları 2019-2020 eğitim öğretim yılında Korkuteli kırsalında taşıma merkezi olarak eğitim veren Barbaros İlkokulu'nda görev yapan on öğretmene, dördüncüsınıfa giden on iki öğrenciye ve on iki öğrenci velisine uygulanmıştır. Elde edilen veriler tematik içerik analizine tabi tutulmuştur.

Araştırma sonucunda Korkuteli kırsalında taşımalı olarak yapılan eğitimde yaşanan sorunlar; okul dışında yaşanan sorunlar ve okul içinde yaşanan sorunlar olmak üzere iki tema altında ele alınmıştır. Ayrıca yaşanan sorunların çözümüne yönelik görüşlerde araştırmada üçüncü tema olarak ortaya çıkmıştır. Okul dışında yaşanan sorunlar önem sırasına göre; servis araçları ve servis şoförleri, iletişim, öğrencilerde görülen fiziksel rahatsızlıklar, iklim koşulları ve mesafe ile ilgili sorunlardır.

Okul içerisinde yaşanan sorunlar ise okul kaynaklı sorunlar, sınıf içerisinde ve sınıf dışında yaşanan sorunlar olarak üç alt temaya ayrılmıştır. Okulkaynaklı sorunlar sırasıyla; fiziksel olanakların yetersizliği, yemekler, hijyen ve temizlikle ilgili yaşanan sorunlardır. Taşımalı eğitimde sınıf içerisinde yaşanan sorunlar; öğrenci başarısında azalma, öğrencilerde görülen dikkat eksikliği, motivasyon düşmesi ile devamsızlık ve geç kalma şeklinde gösterilmektedir. Taşımalı eğitimde sınıf dışında yaşanan sorunların başında ise ilkokul öğrencilerinin ders bitim saatlerinden ortaokul öğrencilerinin ders bitim saatlerine kadar bekleedikleri 1 saat 20 dakika zaman gelmektedir. Taşımalı öğrencilerin ders dışı etkiliklere katılamaması ve öğretmenlere taşımalı eğitimin getirdiği iş yükü ve sorumluluk araştırmada sınıf dışında yaşanan sorunlar olarak ortaya çıkmıştır. Yaşanan sorunların çözümüne yönelik olarak katılımcılar; köydeki okulun açılması, daha yakın mesafedeki okullara gidilmesi veya yakın mesafedeki okulların birleştirilmesi ile mevcut okulun imkanlarının geliştirilmesini önermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Taşımalı Eğitim, Taşımalı Öğrenci, Taşıma Merkezi, Eğitim Sorunları

Geliş Tarihi: 08.11.2019 – **Kabul Tarihi:** 09.11.2020 – **Yayın Tarihi:** 25.12.2020

DOI: 10.29329/mjer.2021.340.10

¹ **Mustafa Demir**, Basic Classroom Training, Canakkale Onsekiz Mart University, ORCID: 0000-0001-6978-6492

Correspondence: musta0015@hotmail.com

² **Mustafa Yunus Eryaman**, Prof. Dr., Elementary Education, Canakkale Onsekiz Mart University, ORCID: 0000-0002-4214-1202

BUSSED PRIMARY SCHOOL PRACTICE AND ENCOUNTERED PROBLEMS: THE SAMPLE OF KORKUTELI COUNTY IN ANTALYA PROVINCE

Purpose of the research:This research study is conducted in order to examine the views of parents, students, and teachers regarding the problems experienced in the bussed primary school practice in Korkuteli county of Antalya province.

Method Of Research:This research was carried out in a single case study model nested from qualitative research methods. Research In the 2019-2020 academic year, Antalya, Burdur and Muğla provincial borders intersect in Korkuteli county, which provides training as a transport center; It was carried out on ten teachers of Barbaros Primary School, twelve fourth grade students and twelve parents of students.In the study, data was collected through semi-structured interviews, observation and document analysis. Thematic content analysis was made to the data obtained as a result of interviews with the sample group of the study.Because the researcher taught at the said school, he used his observations on the subject in research. Documents contained in the literature on the results obtained were examined and their aspects, which are similar and different from the results of the research, were included in the research

Findings and results of the research:As a result of the research study, the problems encountered in the education practice in Korkuteli county are handled separately under two distinct themes such as; the problems encountered outside the school and the problems encountered inside the school. Moreover, the third theme has emerged as the views on the solution of the encountered problems in the research study. The problems encountered outside the school are, in order of importance; shuttle vehicles and drivers, communication, distance, physical ailments of students, climatic conditions, and problems regarding distance.

Problems encountered inside the school are divided into three sub-themes: the school-related problems, problems experienced inside, and outside the classroom. School-related problems are as follows; inadequate physical facilities, problems pertinent to meals, hygiene, and cleanliness. Problems experienced inside the classroom within bussed education consist of the decrease in student achievement, students' lack of attention and motivation, and absenteeism, and late attendance. One of the leading problems experienced outside the classroom within bussed education involves 1 hour and 20 minutes during which the primary school students have to wait until the end of the class of the secondary school students. The inability of the bussed students to participate in extracurricular activities as well as the workload and responsibility of teachers caused by bussed education emerge as problems experienced outside the classroom. Regarding the solution of the experienced problems, the participants proposed the improvement of the existing school facilities by opening the school in their village, attending schools in closer vicinity, or merging with schools at closer distances.

Keywords: Bussed Education, Bussed Student, Bussing Center, Educational Issues

GİRİŞ

Eğitim en genel anlamda, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma bireyin kazandığı bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla geręekleşmektedir(Özkan, 2006, s. 35). Eğitim en temel insan haklarından birisi olduğu kadar, diğer insanların haklarının geręekleşmesinde de vazgeçilmez bir unsurdur. İnsanları güçlendiren bir

hak olarak eğitim sayesinde bireyler içinde buldukları topluma uyum sağlamakta, kendilerini yoksulluktan kurtaracak ve topluma katılım sağlayacakları temeli elde etmektedirler (Ataman, 2008, s. 74).

İnsan hakları evrensel bildirgesininin 26. maddesindeki “Herkes, eğitim hakkına sahiptir” ve T.C.Anayasası 42. maddesindeki “Kimse, eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılmaz” ibareleri ile eğitim hakkı güvence altına alınmıştır. Milli eğitim sisteminin ana hedeflerinden birisi bilgi ve davranışlar açısından denk bireylerin yetiştirilmesi ve bu kapsamda her bireye eğitimde fırsat eşitliğini sağlanmasıdır. Ancak Türkiye’nin coğrafi, sosyolojik ve ekonomik alanlardaki farklılıkları bu hedefin yaşama geçirilmesinde farklı güçlüklerin yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu durum her bireyin eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanma hakkını kısıtlamaktadır. Bireyin eğitim hakkı hiçbir nedenle engellenemeyeceği gerekçesiyle coğrafi yapı ekonomik ve sosyolojik koşullar kaynaklı bu hakkı elde edemeyen bireyler için farklı eğitim sistemi arayışları taşınalı eğitimi çözüm olarak ortaya çıkarmıştır (Kaya, 2008, s. 40). Çünkü Türkiye’nin coğrafi koşullarından dolayı dağınık yerleşim yerlerinde dağınık olan nüfus, kendi yerleşim yerinde okul kurmak için yeterli şartların oluşmamasına ve sağlanamamasına neden olmaktadır (Arı, 2003). Bu durum ortaya iki seçenek çıkarmaktadır. Bunlardan biri birleştirilmiş sınıflı okullar diğeri ise taşınalı eğitimidir. Ancak birleştirilmiş sınıflı okullarda birden fazla sınıfın aynı anda, aynı ortamda eğitim görmesini gerektirdiğinden (Cueto, Ramirez ve Leon, 2006; Taşdemir, 2010) bu okullarda öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmek normal okullara göre daha zor olmakta ve yetersiz kalmaktadır (Öztürk, Yılmaz, Aktan ve Kaplan, 2015). Bu durum birleştirilmiş sınıflı okulların başarılı olmasını güçleştirmektedir (Yurdabakan ve Tektaş, 2013). İlkokul çağına gelmiş öğrencilere daha kaliteli eğitim verebilmek ve eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için taşınmanın mümkün olduğu yerleşim yerlerinde, öğrenciler birleştirilmiş sınıflı okul uygulamasından çıkarılıp taşınalı eğitim uygulamasına geçirilmiştir (Yeşilyurt, Orak, Tozlu, Uçak ve Sezer, 2007; Yurdabakan ve Tektaş, 2013).

Millî Eğitim Bakanlığı Taşınalı İlköğretim Yönetmeliği’nde taşınalı eğitim uygulamalarının amacı; “İlköğretim kurumu bulunmayan, çeşitli nedenlerle eğitim ve öğretime kapalı, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokul, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu öğrencilerinin, taşıma merkezi seçilen okullara günü birlik taşınarak kaliteli bir eğitim ve öğretim görmelerini sağlamak” olarak belirtilmiştir (MEB, 2000).

Taşınalı eğitim sistemi Türkiye’de ilk olarak 1989-1990 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde uygulanmaya başlanmıştır. Bu sistem, Kocaeli’nde 2, Kırıkkale’de 3 olmak üzere toplam 5 merkezde denenmeye başlanmış, bu merkezlerde ulaşılan başarılı sonuçların ardından 1990-1991 eğitim-öğretim yılından itibaren tüm Türkiye’de yaygınlaşarak uygulanmasına devam edilmektedir (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995).

Taşımalı eğitim sistemi normal eğitim sürecinden bazı faktörler açısından farklılık göstermektedir. Bu faktörlerin başında öğrencilerin taşındığı servis araçları ve taşıyan servis şoförleri, öğle yemeklerinin okullarda verilmesi başta gelmektedir. Bu faktörler hem taşımalı eğitim sisteminde bulunan öğrenciler ve taşıma merkezi okul için olumlu ve olumsuz bazı sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu etkilerin kapsamlı şekilde belirlenmesi, incelenmesi ve tüm ayrıntıları ile ele alınması taşımalı eğitim sisteminin en sağlıklı ve en verimli şekilde uygulanmasına yardımcı olacaktır. Böylece hem eğitim sistemi için hem de öğrenciler açısından en faydalı uygulamalara devam edilecek hem de var olan sorunlara çözümler bulunarak daha faydalı hale getirilebilecektir (Bilek ve Kale, 2012).

Türkiye'nin gözde turizm merkezlerinden Antalya ili düz bir alana sahip ve ulaşım konusunda sıkıntının yaşanmadığı güzide coğrafyalardandır (T.C.Kültür Bakanlığı). Ancak; halen Antalya'nın köylerinde de değişik sebeplerle taşımalı eğitim yapılmaktadır. Büyükşehir yasası ile Antalya iline bağlı Korkuteli ilçesinin 11 tane köyü mahalle statüsüne dönüştürülmüştür (T.C. Resmi Gazete, 2014). Dönüştürülen bu mahallelerde daha önce eğitim-öğretim yapılan ancak; farklı nedenlerle kapatılan okullar mevcuttur. Bundan dolayı Korkuteli ilçesine en yakın Barbaros Mahallesi taşıma yapılmaktadır. Bu mahallelerden 2 tanesinde (Kayabaş ve Kozaağacı) okullar eğitim-öğretime devam etmektedir. Bu mahallelerdeki okullar devam ederken diğeri 8 mahalledeki çocuklar taşımalı olarak eğitim görmektedirler. Taşımalı sistemden kaynaklanan sorunlar ve bunların öğrenci, öğretmen ve veliler açısından, tüm paydaşlarıyla birlikte çok yönlü olarak değerlendirilmesi gerekli görülmektedir. Böylelikle yaşanan sorunlar eğitimin üç temel unsuru olan veli, öğrenci ve öğretmenlerin bakış açısıyla bütüncül olarak değerlendirilerek çözümler üretilebilir.

Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırmanın amacı; Antalya ili Korkuteli kırsalında taşımalı sistemle yapılan ilkokul uygulamasında yaşanan sorunlara yönelik öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

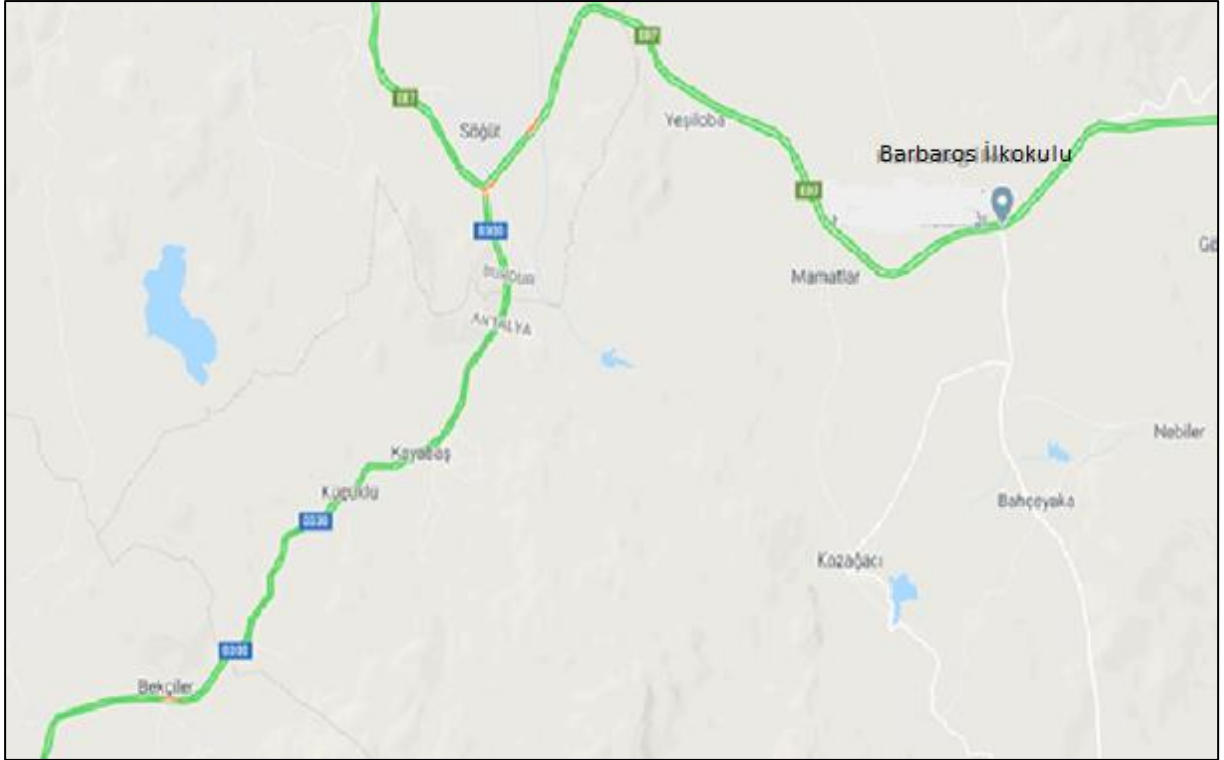
Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden iç içe geçmiş tekli durum çalışması modelinde gerçekleştirilmiştir. İç içe tek durum modeli, içerisinde birden fazla analiz birimi bulunan durumların incelenmesinde kullanılmaktadır. Bu araştırmada temel olarak ortaya çıkartılması amaçlanan durum, öğrenci, veli ve öğretmenlerin taşımalı eğitim sisteminde yaşadıkları sorunları ortaya koymaktır. Bu nedenle de iç içe geçmiş tek durum çalışması modelinden faydalanılmıştır.

Araştırmanın Yeri ve Örneklemi

Araştırma Antalya ili Korkuteli kırsalında taşıma merkezi olarak eğitim veren Barbaros İlkokuluna 2019-2020 eğitim öğretim yılında taşımalı olarak gelen öğrenci, öğrenci velileri ve

öğretmenleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada taşıma merkezi olarak yer alan okul Barbaros İlkokulu yer aldığı mahalle ise Barbaros Mahallesi olarak kodlanarak kullanılmıştır.

Araştırmanın yapıldığı yer Korkuteli kırsalı konum olarak Antalya, Burdur ve Muğla il sınırlarının kesiştiği bir yerde bulunmaktadır. Bu durum Harita 1’de görülebilmektedir. Taşımalı öğrencilerin geldikleri yerlerden Küçükü; Söğüt (Burdur) ve Bekçiler (Muğla) yerleşim birimlerine daha yakın mesafededir. Araştırma Korkuteli ilçesinde taşıma merkezi olarak eğitim öğretim veren Barbaros ilkokulunu kapsamaktadır. Bu ilkokulda etrafında bulunan 10 mahallenin 8’inden taşımalı olarak 45 öğrenci eğitim almaktadırlar.

Harita 1.Araştırma alanı.

Araştırmaya aykırı durum örnekleme yöntemine göre belirlenmiş, 10 iki öğrenci, 12 veli ve 10 öğretmen gönüllü olarak katılmışlardır. Araştırmanın yapıldığı okul, üç vilayetin coğrafi olarak kesiştiği noktada bulunması nedeniyle diğer taşımalı eğitim yapılan okullardan farklılık göstermektedir. Bundan dolayı da çalışmada aykırı durum örnekleme yöntemi seçilmiştir. Örnekleme yer alan veli ve öğretmenlere ilişkin tanımlayıcı bilgiler Tablo 2, Tablo 3’de sunulmuştur. Araştırmada katılımcıların gerçek isimleri değil verilen kod isimler kullanılmıştır.

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Velilerin Tanımlayıcı Özellikleri

	Yaş	Yerleşim yeri	Eğitim durumu	Çocuk sayısı	Okula giden çocuk sayısı
Rahmet Bey	39	Bahçekaya	Lisans	2	1
Ayşe Hanım	32	Çıvgalar	İlkokul	3	2
Mehmet Bey	40	Kızılaliler	İlkokul	3	3
Ali Bey	43	Kızılaliler	İlkokul	3	3
Saim Bey	38	Küçüklü	İlkokul	3	1
Hamdi Bey	43	Küçüklü	Ortaokul	2	2
Fatma Hanım	35	Küçüklü	İlkokul	2	1
Sadık Bey	38	Mamatlar	İlkokul	4	2
İsmail Bey	38	Manay	Ortaokul	3	2
İbrahim Bey	37	Manay	Önlisans	2	2
Naim Bey	45	Osmankalfalar	İlkokul	3	1
Aydın Bey	40	Osmankalfalar	İlkokul	1	1

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Tanımlayıcı Özellikleri

	Branş	Öğretmenlik deneyimi	Daha önce taşıma merkezi okulda çalışma durumu	Taşıma merkezi okulda çalışma süresi
Ömer Bey	Fen bilimleri	5	Hayır	1,5
Engin Bey	Özel eğitim	10	Evet	2
Hüsamettin Bey	Sınıf	28	Evet	3
Emrah Bey	Özel eğitim	8	Hayır	2
Celil Bey	Matematik	11	Hayır	3
Necla Hanım	Özel eğitim	6	Evet	6
Nuray Hanım	İngilizce	14	Evet	4
Gülşay Hanım	Sınıf	5	Hayır	4
Çağlar Bey	Sınıf	15	Evet	15
Saime Hanım	Türkçe	8	Hayır	3

Tablo 18. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri

	Sınıfı	Yerleşim Yeri
Serap	4	Bahçekaya
Gazi	4	Çıvgalar
Gülşüm	4	Kızılaliler
Mehmet Can	4	Kızılaliler
Ahmet	4	Küçüklü
İhsan	4	Küçüklü
Sultan	4	Küçüklü
Lale	4	Mamatlar
Abdullah	4	Manay
Gökçe	4	Manay
Evrin	4	Osmankalfalar
Melikşah	4	Osmankalfalar

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler görüşme, gözlem ve doküman analizi ile toplanmıştır. “Geçmişten günümüze görüşme, bireylerin, çeşitli konulardaki bilgi düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde en kestirme yol olarak kullanılagelmiştir”(Karasar, 2009, s. 166).

Nitel araştırma yöntemlerinden en sık kullanılan görüşmedir. “Görüşme, insanların bakış açılarını, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir yöntemdir”(Bogdan ve Biklen, 1992’denakt. Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 40).

Gözlem “herhangi bir ortamda veya kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Eğer araştırmacı herhangi bir ortamda oluşan bir davranışa ilişkin ayrıntılı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir fotoğraf elde etmek istiyorsa gözlem yöntemini kullanabilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 169). Araştırmacı adı geçen okulda öğretmenlik yaptığı için konuyla ilgili gözlemlerini araştırmada kullanmıştır.

Doküman analizi, “araştırma kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanmasına doküman analizidenilmektedir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008:188). Elde edilen sonuçlara dair literatürde yer alan dökümanlar incelenerek araştırma sonuçlarıyla benzer ve farklılaşan yönlerine araştırmada yet verilmiştir.

Araştırmada veli, öğrenci ve öğretmenlere özel konu ile ilgili görüşme soruları oluşturulmuş, uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve görüşme sorularının son hali verilmiştir. Araştırmaya katılacak öğretmen ve öğrencilere okul ortamında araştırmadan bahsedilerek ön bilgi verilmiş, uygun olan ders dışı zamanlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan velilerle öncelikle telefonla ulaşılmış, araştırma hakkında ön bilgi verilerek randevu talep edilmiş, belirtilen tarihte velilerin evlerine gidilerek görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler yaklaşık 15 dakika sürmüştür. Görüşme esnasında alınan yanıtlara dair notlar alınmış, aynı zamanda görüşmelere dair ses kayıtları da alınmıştır.

Verilerin Analizi

Öncelikle öğretmen, öğrenci ve velilerle yapılan görüşmeler sonucunda ses kayıtları dinlenilerek yazılı hale getirilmiştir. Yazılı hale getirilen ses kayıtları alınan notlar ile birleştirilerek bütünleştirilmesi sonucunda ham verilere ulaşılmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi yaklaşımına göre çözümlenmiştir. “Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır”(Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Veli, öğretmen ve öğrenci görüşmelerinden ulaşılan veriler yapılan içerik analizi ile kavramsallaştırılarak kodlar oluşturulmuştur. Ortaya çıkarılan kodlar benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırılmış ve birbiriyle ilişkili olanlar birleştirilerek temalar oluşturulmuştur(Yıldırım ve Şimşek, 2016). İçerik analizi sonucunda 469 kod belirlenmiştir.

Birbiriyle ilişkisi olan kodların birleştirilmesi sonucu Tablo 4’de yer alan,okul dışında yaşanan sorunlar, okul içinde yaşanan sorunlar ve taşınmalı eğitimde yaşanan sorunların çözümüne yönelik görüşler olmak üzere üç ana tema belirlenmiştir. Okul dışında yaşanan sorunlar teması altında servis araçları ve şoförleri, iletişim, mesafe, fiziksel rahatsızlıklar, iklim koşullar ve yol durumu olmak üzere altı alt tema belirlenmiştir. Okul içinde yaşanan sorunlar teması altında okul kaynaklı sorunlar, sınıf içi

sorunlar ve sınıf dışı sorunlar olmak üzere üç alt tema oluşturulmuştur. Okul kaynaklı sorunlar teması; fiziksel olanaklar, yemekler, hijyen ve temizlik alt temalarını kapsarken, sınıf içi sorunlar teması; öğrenci başarısında azalma, dikkat eksilmesi/motivasyon düşmesi ve devamsızlık/geç/kalma alt temalarını kapsamaktadır. Sınıf dışı sorunlar teması ise bekleme süresi, ders dışı etkinliklerin yetersizliği ve iş yükü/sorumluluk alt temalarını kapsamaktadır. Üçüncü tema olan taşınmalı eğitimde yaşanan sorunların çözümüne yönelik görüşler; köydeki okulun açılması, kısa mesafedeki okula gidilmesi ile okulun imkânlarının geliştirilmesi alt temalarını kapsamaktadır.

Tablo 5’de okul dışında yaşanan sorunlar, okul içinde yaşanan sorunlar ve taşınmalı eğitimde yaşanan sorunların çözümüne yönelik görüşler temalarından yola çıkılarak oluşturulan alt temalar ve sorular karşılığında bu temalara ne kadar değinildiği gösterilmektedir.

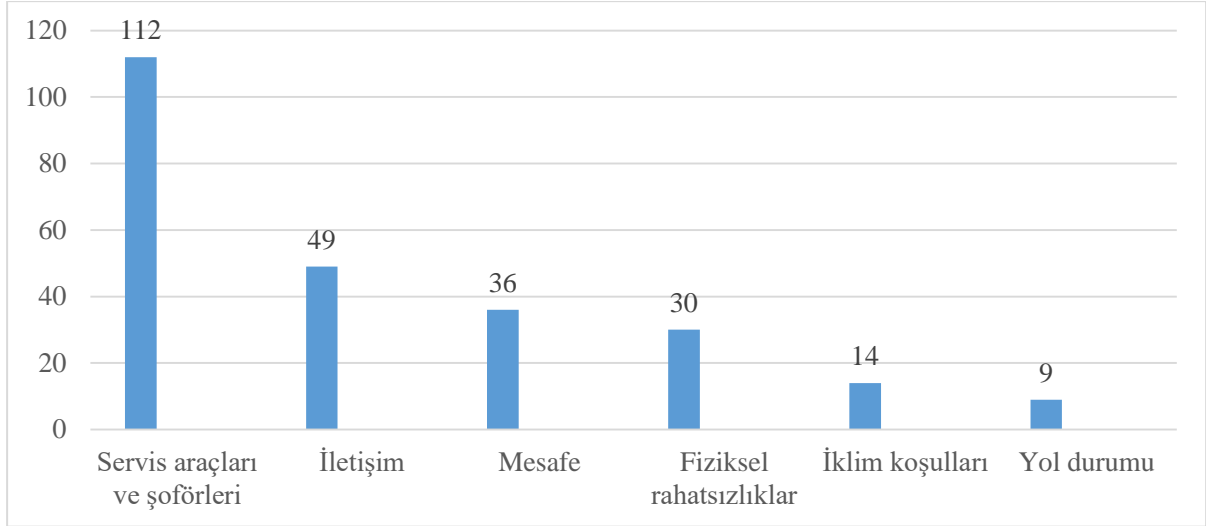
Tablo 19. Kod ve Frekanslar

Tema ve Alt Temalar	Toplam Kod sayısı	Toplam Yüzdesi (%)	Kod Yüzdesi (%)
Okul dışında yaşanan sorunlar	250	53,30	100,00
Servis araçları ve şoförleri	112	23,88	44,80
İletişim	49	10,45	19,60
Mesafe	36	7,68	14,40
Fiziksel rahatsızlıklar	30	6,40	12,0
İklim koşulları	14	2,99	5,60
Yol durumu	9	1,92	3,60
Okul içinde yaşanan sorunlar	179	38,17	100,00
<i>Okul kaynaklı sorunlar</i>	122	26,01	100,00
Fiziksel olanaklar	70	14,92	57,68
Yemekler	34	7,25	27,87
Hijyen ve temizlik	18	3,84	14,75
<i>Sınıf içi sorunlar</i>	34	7,25	100,00
Öğrenci başarısında azalma	16	3,41	47,06
Dikkat eksikliği/motivasyon düşmesi	12	2,56	35,29
Devamsızlık/geç kalma	6	1,28	17,65
<i>Sınıf dışı sorunlar</i>	23	4,90	100,00
Bekleme süresi	11	2,35	47,83
Ders dışı etkinliklerin yetersizliği	7	1,49	30,43
İş yükü/sorumluluk	5	1,07	21,74
Taşınmalı eğitimde yaşanan sorunların çözümüne yönelik görüşler	40	8,53	100,00
Köydeki okulun açılması	23	4,90	57,70
Kısa mesafedeki okula gidilmesi	9	1,92	22,50
Okulun imkânlarının geliştirilmesi	8	1,71	20,00

BULGULAR

Okul Dışında Yaşanan Sorunlar

Yapılan görüşmeler sonucunda okul dışında yaşanan sorunlar teması altında servis, servis şoförleri ve iletişim konuları ön plana çıkmaktadır. Özellikle veli ve öğrencilerin çoğunluğu servis ve servis şoförlerinden memnuniyetsizlik belirtmekle beraber, iletişim konusunda veli, öğrenci ve öğretmenlerin önemli sorunları bulunmaktadır.

Şekil 2. Taşımali eğitimde okul dışında yaşanan sorunlar.

Servis ve servis şoförleri

Antalya ili Korkuteli Kırsali taşımali eğitim açısından önemli sıkıntılar yaşamaktadır. Özellikle taşımayı gerçekleştiren servis araçlarının bakımsızlığı, şoförlerinin tutum ve davranışları katılımcıların üzerinde durduğu konulardan birisidir. Yaşanan sıkıntılarla ilgili velilerden İbrahim Bey şu görüşleri bildirmiştir.

Kimseyi eğitim anlamında küçük görmem ama hepsi ilkokul mezunu birde insani olarak kaba ve nezaketsizler. Servis şoförü ortaokul grubundan bir öğrenciye görev vermiş hostes görevini ona yaptırıyormuş. Birde belli bir durak noktası var oradan çocukları alıyor benim çocuklarım her gün en az 10 dakika yol yürüyor servis aracının kalkacak olduğu durağa kadar hadi normal günde neyse ama kar yağmur olduğu zamanda aynı şekilde getiriyor. Çocuklar rezil oluyor. Araçların kaloriferleri doğru düzgün yanmıyormuş. Bizim servis her gün geç geliyor ve bu yüzden çocuklar her gün okula en az 10 ya da 15 dakika geç kalıyorlar.

Diğer bir veli Saim Bey ise servis ve servis araçlarıyla ilgili olarak şu görüşleri paylaşmıştır:

“Gerek şoförler gerekse araç bakımından yeterli donanıma sahip olduğunu düşünmüyorum. Taşıma yapılırken köyün tek merkezi var oradan çocuk topluyor. Bazen de yazları servis aracıyla sera işçisi de taşıyor.”

Saim Bey’in bildirdiği sorunu bir eğitimci olarak ve aynı belde de ikamet ettiğim için kendim de bir fiil şahit oldum, ayrıca okulun hizmetlisi de Küçüklü servisi ile okula gelmekte, o da ücret karşılığında servisin yoldan yolcu aldığı ifade etmiştir.

Öğrenciler açısından servis ve servis şoförlerinden kaynaklanan sıkıntıları öğrencilerden İhsan şu şekilde bildirmiştir:

şoförler bizimle ilgilenmiyor. Okulun önünden bile servise binerken millet birbirini ezercesine biniyor araç içinde sabahları okula giderken sürekli yüksek sesle teyp açıyor ve okula gidinceye kadar kafamız şişiyor. Aracın içi zaten çok kötü kokuyor. Arabaya şoför tarlada bahçede kullanacak olduğu tarım aletlerini de tamir filan ettirmek istediği zaman araç içinde taşıyor. Yoldan müşteri aldığı zaman bazen biz ayakta gitmek zorunda kalıyoruz. Bir de sadece köy meydanından topluyor bizi 2 dakika dahi geç kalsak hemen bırakıp gidiyor ya da çok kötü azarlıyor.

Öğrenci İhsan'ın görüşlerini destekleyen ifadeler Ahmet'ten de alınmıştır.

Servis araçlarının emniyet kemerleri bozuk çıkıveriyor. Araçlar pek temiz değil. şoför çoğunlukla yolda telefon ile konuşuyor. Araçta herkes kargaşa içinde yolculuk yapıyor. Biz kendi aramızda bir şeyler konuşsak bile şoför bize bağırıyor. Araçta büyük abiler bizi yerimizde kaldırıbiliyorlar ve bu duruma şoför karışmıyor.

Veli ve öğrencilerin servis ve servis araçlarından kaynaklı yaşadıkları sorunları bir eğitimci olarak öğretmen Ömer Bey şu şekilde belirtmiştir.

“Servis şoförleri bilinçsiz ve vurdumduymazlar. Araçlar yeterli teknik ve mekanik anlamda donanıma sahip değil.”

Benzer şekilde müdür yardımcısı Emrah Bey'de şu görüşleri paylaşmıştır: “Parası olup ta minibüs alan bu işi yapıyor. Ne eğitim seviyesi ne de görgü, hoşgörü diye bir şey yok. Denetimler öylesine yapılıyor. Araçlar uygun değil.”

Veli, öğrenci ve öğretmenlerden alınan yanıtlar birbirini desteklemekte ve servis ve servis şoförlerinden önemli şikâyetler bildirilmiştir. Taşıma merkezi okula 16 farklı yerleşim alanından 8 farklı araçla öğrenciler taşınmaktadır. Farklı yerleşim yerlerinden gelen öğrencilerin ve velilerinin benzer görüşler içerisinde olmaları ve bu görüşlerin de öğretmen görüşlerince desteklenmesi, taşınalı eğitimde servis ve servis araçlarından kaynaklanan önemli sorunların olduğunu göstermektedir.

İletişim

Korkuteli kırsalında taşınalı eğitimde yaşanan diğer önemli bir sorun iletişim sorunudur. En yakın yerleşim yeri taşıma merkezi okula 9 km, en uzak yerleşim yeri 33 km olduğu ortamda özellikle velilerin okulla iletişimi önemli sorun oluşturmaktadır. Çocukların servisle geldikleri okula velilerin gelmek için araca ihtiyaç duymaları, herkesin de şahsi aracı olmadığı için velilerin okul ve öğretmenle iletişimleri sekteye uğramaktadır. Ancak günümüzde iletişim anlamında yaşanan gelişmeler veli ve öğretmenlerin telefon aracılığıyla görüşmelerine imkân sağlamıştır. Bu durumda yüz yüze sekteye uğrayan iletişim telefonla sesli olarak giderilmeye çalışılmaktadır.

Konuyla ilgili olarak velilerden İbrahim Bey şu görüşleri paylaşmıştır.

“Okul ile ve idareciler ile pek görüşemiyorum ama öğretmenimizle sürekli telde görüşme halindeyiz köy hali malum birde okul bayağı uzak olunca yüz yüze görüşme pek olmuyor. “

Diğer bir veli Saim Bey ise yine okulun uzaklığından ve şahsi aracı olmadığı için okula gidemediğini belirtmiş, iletişim aracı olarak da telefonda faydalandıklarını ifade etmiştir: “Uzak hem de hususi aracım yok diğer türlü zaten gidemem. Ancak telefon ile WhatsApp grubundan öğretmeniyile iletişim kurabiliyoruz” (Saim Bey).

Taşıma merkezi okula mevsimlik olarak gelen öğrencilerde bulunmaktadır. Bu öğrencilerden birisinin velisi olan Fatma Hanım da şu görüşleri belirtmiştir:“Zaten mevsimlik olarak geldiğimiz arazi- bağ- bahçe işlerimiz oluyor okul da uzak olduğundan dolayı sene de bir kere ancak gidebiliyoruz.”

12 km uzaklığı bulunan Mamatlar mahallesi sakini Sadık Bey şu açıklamayı yapmıştır: “Okul her ne kadar yakın olsa da vasıta ile gitmek zorunda kalıyoruz onu da pek gidip gelemiyorum. Ancak; tel ile bağlantı kurabiliyoruz.”

Velilerden alınan görüşlere göre iletişim önemli bir sorundur, bu iletişim sorununu telefon vasıtasıyla çözmeye çalışmaktadırlar. İletişim sorununa yönelik öğrencilerin görüşlerine bakıldığında ise;

“Ailem maalesef sürekli okula gidemiyor ama sürekli öğretmenime telefon ile arayıp soruyorlar ya da benim bir ihtiyacım olduğu zaman telefon ile öğretmenimi arayıp sorabiliyorum” (Gökçe) diyerek öğretmenle telefon aracılığıyla iletişim kurulduğunu belirtmektedir. Öğrencilerden İhsan ise iletişim sorununa yaklaşımı daha farklıdır. Okuldaki iletişim sorununu bireyselleştirerek, kendini kimsesiz hissettiğini ifade etmiştir: “Ailem kesinlikle okula gelemiyor. Ben aslında bu durumdan çok rahatsızım sanki kendimi kimsesiz gibi hissediyorum.23 Nisan’da ya da 29 Ekim gibi törenlerde bile gelemiyor” (İhsan).

Okula 10 km uzaklıktaki Bahçeyaka’dan gelen bir öğrenci Serap ise “benim babam sürekli okula gelir ve öğretmenimle ve müdürümüzle görüşüyor”, ifadesini kullanmıştır. Bu durumda okul, öğrenci veli iletişimini; öğrencinin geldiği yerleşim yerinin okula uzaklığı, velilerin müsaitliği ve velilerin bir taşıta sahip olup olmamasının belirlediği söylenebilir.

İletişim konusunda öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında da benzer görüşlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Okul müdürü Emrah Bey konu ile ilgili şu görüşleri paylaşmıştır: “Hayır iletişim kuramıyorum veli ye okula gel deyince arabam yok 30-40 km yolu nasıl geleyim diyor bende de araç yok bende veli ziyaretine gidemiyorum, ancak telefon ile ya da milli bayramlarda filan görebiliyoruz o da bazen. “

Öğretmen Gülay Hanım ise durumun daha vahim olduğunu belirten şu ifadeleri kullanmıştır: “Hayır, maalesef veli toplantılarına bile ancak yakın köyde olanlar geliyor daha yüzünü dahi

görmediğim velilerim var.” Öğretmen Çağlar Bey de “sadece telefon ile iletişim kurabiliyoruz onun dışında çok zor” diyerek velilerle yüz yüze iletişim kuramadıklarını, ancak telefonla iletişim sağladıklarını belirtmiştir.

Veli, öğrenci ve öğretmen görüşleri birlikte değerlendirildiğinde Korkuteli kırsalında yapılan taşımali eğitimde iletişim önemli bir sorunu teşkil etmektedir. Taşıma merkezi okulun yerleşim birimlerine olan uzaklığı velilerin okulla olan iletişimlerinde sorun oluşturmaktadır. Velilerin okul ve öğretmenle iletişimi telefonla sınırlı kaldığı söylenebilir. Bunun dışında farklı mahallelerden servisle gelen öğrenciler arasında da iletişim sorunları yaşandığı gözlenmektedir. Konuyla ilgili öğrencilerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Kendi akran grubumla pek sıkıntı yaşamıyorum ancak diğer köylerden gelen ortaokul grubuyla tartışmalar yaşayabiliyorum beni küçük görüyorlar, aşağılamaya çalışıyorlar. Büyük ağabey ve ablalarla kavga edebiliyoruz” (Melikşah).

“Başka köyden gelen ağabeyler, ablalar bize sanki öcümüş gibi bakıyor kendi sınıfımızdaki arkadaşlarımızla sıkıntı olmuyor ama diğerleri bizi itekliyor” (İhsan).

Mevsimlik olarak Küçüklü’den gelen öğrenci Sultan “ben zaten arkadaş edinmekte zorlanıyorum. Sürekli Antalya ve Barbaros arasında gittiğim için tam arkadaşlarım oldu diyorum Antalya sezonu başlıyor ve bu durumdan çok sıkıldım.” İfadesini kullanmıştır.

Hüsamettin Bey ise taşımali öğrenciler arasındaki iletişim sorununu şu şekilde açıklamaktadır: “Taşımali öğrencilerin tamamı diğer çocuklarla iletişim kuramıyor.”

Mesafe

Korkuteli kırsalında yapılan taşımali eğitimde mesafe ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Taşımali eğitimin yapıldığı Korkuteli kırsalı coğrafi olarak Antalya, Burdur ve Muğla illerine oldukça yakın bir yerdedir. Özellikle Küçüklü ve Çıvgalar mahalleleri Muğla’ya, Burdur’a bağlı Söğüt Kasabasına çok yakındır. Ancak bu yerleşim yerlerinde yaşayanlar adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre Antalya’da ikamet etmektedirler. Bundan dolayı da kendilerine çok yakın yerlerdeki okula gitme imkânları olmayıp taşımali olarak Barbaros’da ki taşıma merkezi okula gelmek durumundadırlar. 33 km’ye varan mesafe özellikle öğrenci ve veliler tarafından sorun olarak bildirilmektedir. Uzun mesafenin okulla kurulan iletişim noktasında sorun oluşturduğunu belirten velilerden Hamdi Bey bu durumu şöyle açıklamaktadır:

“Köyümüz okul arası 35-40 km var bu sebepten dolayı sadece çok acil durumlarda okula gidebiliyorum. “

Diğer veli Naim Bey ise mesafe sorununu çocuğu açısından ele alan şu görüşünü bildirmiştir: “Çocuk her sabah kahvaltı etmeden, daha hava karanlıkken yola çıkıyorlar. Her gün o yolu çekmesi beni üzüyor.”

Ayaklarından engeli bulunan veli Aydın Bey ise mesafe sorununa kişisel bakarak şu şekilde görüş bildirmiştir. “Ben ayaklarımdan engelli olduğum için araç kullanamıyorum. Okulda zaten 15/20 km uzaklıkta ancak birisi şoförlük yapar da beni götürürse ben öyle gidebilirim” (Aydın Bey).

Taşıma merkezi okulun mesafesi öğrenciler tarafından da sorun olduğu görüşlerinden anlaşılmaktadır. Öğrenciler açısından mesafe erken kalkmak ve servis durağına yetişmek için sorun oluşturmaktadır.

“Sınıfta köydeki okulda okudum çok iyiydi çabucak eve gelebiliyordum. Erken kalkmak zorunda kalmıyordum. Bir sürü yol gidiyoruz” (Ahmet).

“Her gün sabah erken saatte kalkıp bayağı yol yürüyüp araca binmek zor oluyor” (Melikşah).

Öğretmenler ise soruna farklı bir noktadan bakmaktadırlar.

“Uzak köyden çocuk geldiği için birçok sorun yaşıyoruz. Mesela deneye lazım olacak ya da başka bir etkinlikte kullanacak olduğumuz bir materyali getirmekte zorluk çekiyorlar” (Ömer Bey).

Nuray Hanım ise uzun mesafenin öğrenciler açısından sorun olduğunu belirten şu ifadeyi kullanmıştır: “35-40 km’den okula gelmek her sabah öğrenciler için işkence haline gelmektedir.”

Fiziksel rahatsızlıklar

Taşımalı eğitim sisteminde öğrencilerin taşınarak gitmek için daha erken kalkmaları, servis araçlarıyla okullarına ulaşmaları öğrencilerde bazı fiziksel sorunlara neden olabilmektedir. Konuyla ilgili olarak veli Ayşe Hanım şu görüşleri paylaşmıştır:

Elbette bizim köyden 35-40 km uzağa her gün taşıt ile gitmek çocuklarda yorgunluk uykusuzluk yapıyor. Akşam yemeğini yedikten sonra hemen ödeve filan bakmadan uyumak zorunda kalıyorlar çünkü sabah daha ortalık karanlıkken yola çıkmak zorundalar. Taşımalı sistemin öğrenciler üzerindeki fiziksel etkisine ilişkin diğer bir veli Ali Bey’de Ayşe Hanım’ın görüşlerini destekleyen nitelikte şunları belirtmiştir: Çocuk sabahları erken kalıp kahvaltı etmeden gidiyor. Genelde ilk derste filan hiç parmak kaldırmıyormuş. Zaten akşamüstü de eve gelince yorgun oluyor bazen ödevlerini filan yarıda bırakıp uyuyakalıyor.

Öğrenciler de velilerle benzer görüşleri öne sürmüşlerdir:

“Her gün araç ile okula gitmek bana eziyet oluyor. Her gün yoruluyorum okula gidince 2. derse kadar halen kulaklarım çınıyor” (İhsan).

“Sürekli araç ile gidip geldiğim için başımız ağrıyabiliyor” (Abdullah).

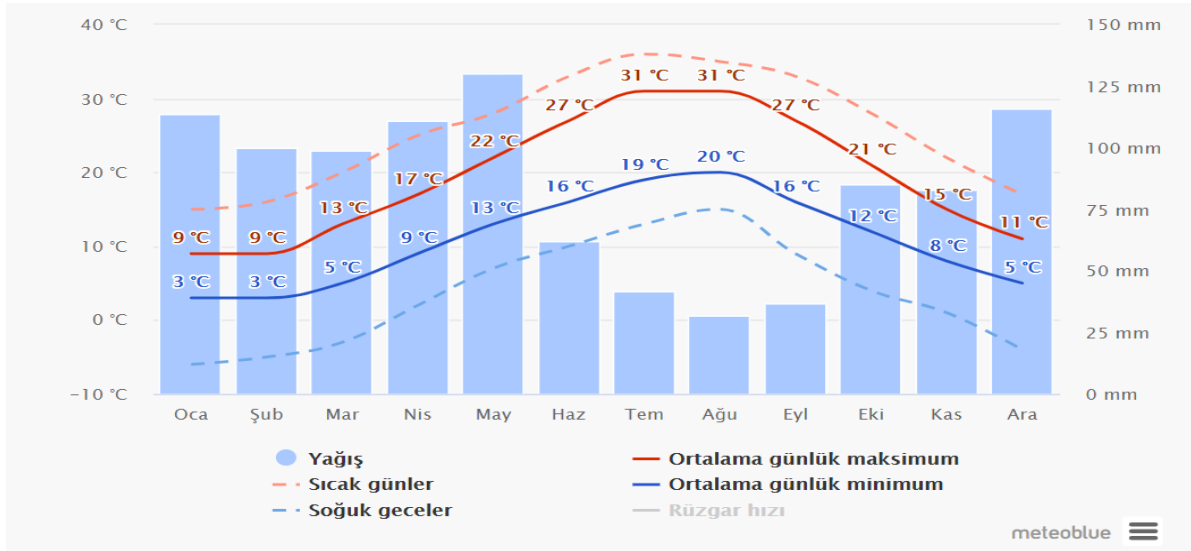
Öğrencilerden Lale ise şu görüşleri paylaşmıştır:

Okulumu çok seviyorum. Taşımali eğitim sayesinde farklı yerlerden pek çok arkadaşım oluyor. Bizim köyümüz yakın olduğu için servisle gidip gelmek çok eğlenceli oluyor, ancak uzaktan gelen arkadaşlarımızın yolda midelerinin bulandığı ve başlarının ağrıdığına şahit oluyorum, bu duruma üzülüyorum.

Nuray Hanım'ın görüşleri de veli ve öğretmenleri destekler niteliktedir: "Taşımali olarak günde 1,5 saat yol çeken bir çocuk hem araç yorgunluğu hem de rakım ve hava değişimlerinden dolayı yorgun düşüyor. Ders çalışmaya fırsatı olmuyor"

İklim koşulları

Korkuteli kırsalı her ne kadar coğrafi olarak Antalya il sınırları içerisinde bulunsun da kırsal kesimde kaldığı için özellikle kış aylarında gündüz hava 3 derecelere kadar düşmektedir (Şekil 2). Temmuz, Ağustos, Eylül Ayları dışında oldukça yağışlı geçen bir iklime sahiptir. Bu durumun taşımali eğitim için sorun oluşturduğu veli, öğrenci ve öğretmen görüşlerinden anlaşılmaktadır.

Şekil 3. Korkuteli aylara göre ortalama sıcaklık ve yağış grafiği.

Kaynak: <https://www.meteoblue.com/tr>

Konuyla ilgili olarak veli Mehmet Bey şu görüşleri paylaşmıştır: "Özellikle hava koşulları genelde kışın kötü oluyor ve her zaman sıkıntı yaşıyoruz." Mehmet Bey'in görüşlerini destekler nitelikte Saim Bey "kışın çoğu zaman çocuklar bizim bu çevreden okula gidemiyor kar- buz, don, yağmur derken olumsuz hava koşullarından dolayı devamsızlık yapmak zorunda kalıyor ya da okul tatil ediliyor. Bu sebepten dolayı da çocuklar diğerlerinden geri kalıyor." ifadelerini kullanarak, iklim koşullarının çocukların diğer çocuklardan geri kalmasına neden olduğunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde veli Ayşe Hanım ise iklim koşullarının çocukların devamsızlığında etkili olduğunu belirten şu cümleyi kurmuştur:

"Bizim buralara sürekli kar, yağmur, çamur eksik olmaz bundan dolayı bazen araç çıkamaz ve bu sebepten dolayı da çocuklar okula gidemiyor ve bir sürü devamsızlıkları oluyor."

Öğrenciler iklim koşullarını genel olarak çok dile getirmeseler de Melikşah'ın şu ifadesi dikkat çekmektedir: “Servis aracının mahallenin belli noktasından aldığı için otobüs yolculuğundan ziyade orada genellikle soğukta beklemek zor oluyor.” Servis aracını beklerken üşüdüğünü belirtmiştir.

Öğretmenler ise iklim koşullarının taşımali eğitim üzerindeki olumsuz etkilerinden şu şekilde bahsetmişlerdir.

Kış aylarında çok soğuk geçtiği için çocuklar araba ile gelip giderken çok üşüyorlar. Bu durum okulu sevmemelerine neden oluyor(Hüsamettin Bey). İklim koşullarından dolayı çocuklar okula gelmekte zorluk çekiyor. Bundan dolayı destekleme kursları açsak dahi katılımın olmuyor ve bu durum ders tekrarı ve ödevlerini yapmalarına da sıkıntı oluşturuyor (Saime Hanım).

Taşıma merkezi Barbaros Okulu'nda görev yapan bir öğretmen olarak okulun fiziki ve ısınma anlamında yetersizliğinin doğru olduğunu öğrenci öğretmen görüşlerini aynı okulda görev yapan bir eğitimci olarak doğru görüyorum. Çünkü bulunduğumuz yer her ne kadar Antalya iline bağlı olsa da rakım olarak 1500' leri bulmaktadır karasal iklime sahiptir. Ekim 1 itibariyle hava soğukluğundan dolayı kaloriferlerin yakılması lazım. Ancak Antalya'ya bağlı olduğu için yetkililer Antalya'nın sıcak iklimini düşündüklerinden kömür ve katı yakıt ihalesini Ekim ortasında açıyorlar ve kömürün okula gelmesi Aralık ayının başlarını buluyor.

2019-2020 eğitim öğretim yılı için Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü'nün internet sitesinde okullar için yakıt ihalesinin 09.10.2019 tarihi saat 14:00' da pazarlık davet usulü ile yapılacağı bildirilmektedir (Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2019).

Oysaki Kasım ayında bölgeye kar yağması” Korkuteli'ne yılın ilk karı yağdı” başlığı ile gazete haberlerine bile yansımıştır. Söz konusu haberde “Korkuteli merkezinde dün gece sağanak yağış görülürken, yaklaşık 1500 rakımlı yayla mahallelerinde ise kar yağışı etkili oldu. Barbaros, Manay, Osmankalfalar, Yeşiloba, Kozağacı ve Bahçeyaka mahallelerini etkisine alan kar yağışı sabaha kadar sürdü.” ifadeleri yer almaktadır (Hürriyet Gazetesi, 2016).

Veli, öğrenci ve öğretmen ve gözlem sonuçlarından Korkuteli kırsalındaki iklim koşullarının taşımali eğitim için sorun oluşturduğu, soğuk ve yağışlı geçen havalardan öğrencilerin üşütmesine neden olabileceği gibi derslerini de olumsuz etkilediği söylenebilir.

Yol durumu

Taşımali eğitimin gerçekleştiği 43 km boyunca yol düzenli bir otoyol değil, köy yollarından oluştuğu için engebeli ve zaman zamanda bozuk satırlardan oluşmaktadır. Özellikle yağışın çok olduğu kırsal da yollar yapılsa da tekrar kısa sürede bozulabilmektedir. Bu durum trafik kazası riskine yönelik endişeleri artırmaktadır. Veli Ayşe Hanım konuyla ilgili olarak şu görüşünü paylaşmıştır:

“Bizim köyümüz neticede biraz inişli çıkışlı sırf bu yüzden her gün o kadar yolu giderken çocuklar tedirgin oluyorum. Bu görüşü öğrenci Abdullah’ın görüşleri desteklemektedir: 4 yıldır sürekli araç ile gitmekten sıkıldım sürekli trafik kazası olabilir endişesi yaşıyorum.”

Benzer bir ifadeyi de öğrenci Lale dile getirmiştir: “Taşımali eğitimden tek endişem trafik kazası olmasından korkuyorum. Onun dışında bizim köyümüz yakın olduğu için herhangi bir sorun yok benim için.”

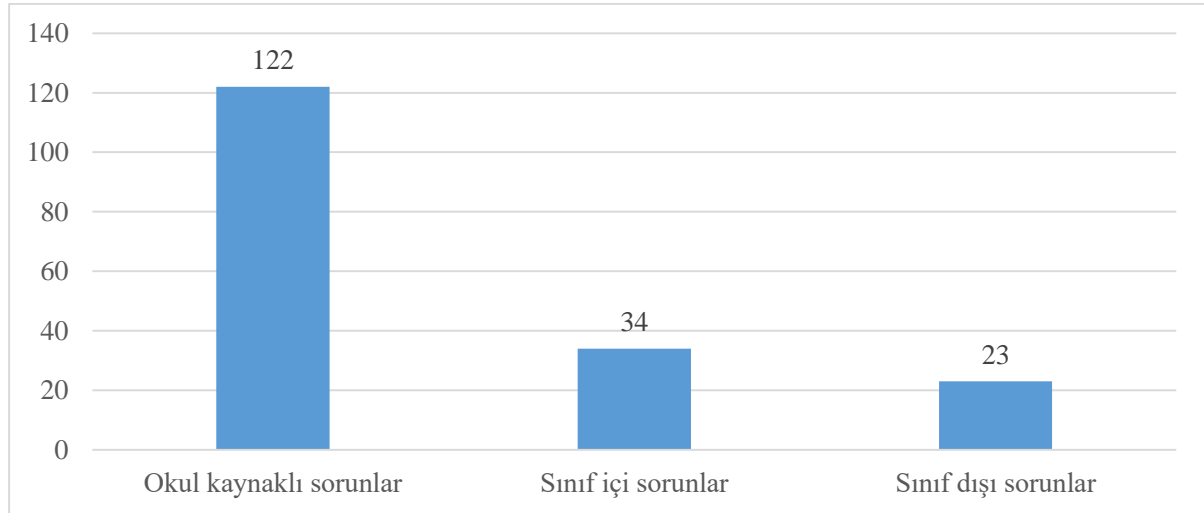
Veli ve öğrencilerin bu görüşü öğretmen Hüsamettin Bey tarafından da desteklenmiştir: “Yollar tehlike arz ediyor çocuklar sürekli trafik kazası riskiyle karşılaşılıyor.”

Araçla yapılan her yolculukta olduğu gibi taşımali eğitimde de trafik kazası riski bulunmaktadır. Bu risk sadece Korkuteli kırsalında yapılan taşımali eğitime özgü değil, tüm Türkiye’de yapılan taşımali eğitimin taşıdığı risklerdendir.

Eğitim Sen Genel Başkanı Feray Aytekin Aydoğan’ın görüşleri de veli, öğrenci ve öğretmen görüşlerini destekler niteliktedir: “Araçların, yolların durumu ve yolcu alınmasıyla ilgili çok sayıda kaza yaşanmakta, öğrencilerimiz yaralanmakta hatta yaşamını kaybetmekte. Araç şoförleri yeterli eğitime sahip değil.” (Nergis TV [NTV], 2020).

Okul İçinde Yaşanan Sorunlar

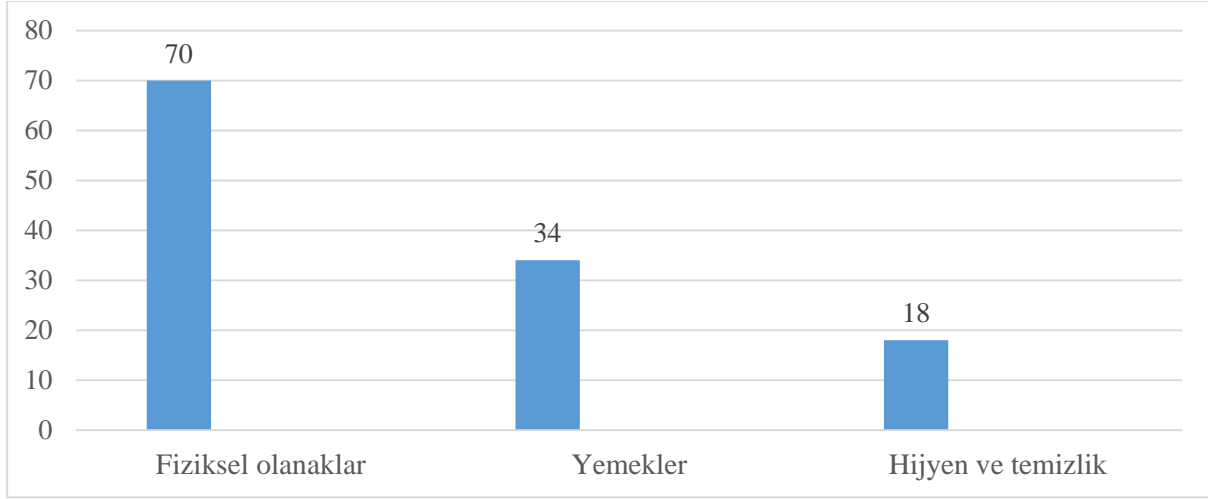
Veli, öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda taşımali eğitimde okul içerisinde yaşanan sorunlar okul kaynaklı sorunlar, sınıf içi sorunlar ve sınıf dışı sorunlar olarak üç ayrı temaya ayrılmıştır.

Şekil 4. Taşımali eğitimde okul içinde yaşanan sorunlar.

Okul kaynaklı sorunlar

Taşımali eğitimde yaşanan okul kaynaklı birtakım sorunların yaşandığı görüşmeler sonucunda belirlenmiştir. Okul kaynaklı sorunlar sırasıyla okulun fiziki olanaklarının yetersizliği, yemekler ile hijyen ve temizlik eksikliğidir.

Şekil 5. Taşınabilir eğitimde okul kaynaklı sorunlar.

Fiziksel olanaklar: Okul kaynaklı sorunlar arasında en fazla veli, öğrenci ve öğretmenler tarafından dile getirilen sorun okulun fiziki olanaklarının yetersizliğidir. Konuyla ilgili dikkat çeken veli görüşleri şunlardır:

Okulun bir köşesine birkaç tane kitap koymuşlar oraya kütüphane diyorlar. Bırakın reviri okulda bir ecza dolabı ya da ilk yardım çantası bile yok. Okulun birçok pencere ya da kapıları bile bir tadilat istiyor. Yani okul her anlamda yetersiz (Mehmet Bey).

Diğer bir veli Fatma Hanım ise okulun dış görünüşüne vurgu yaparak şu görüşleri öne sürmüştür:

Okul hem dış görünüş bina olarak hem de içinde materyaller mesela sıralar filan çok eski bazı akıllı tahtalar bozuk ya da diğer tahtalara yazılmaya kalksa okul tahta kalemi dahi alamıyor biz kendi çocuklarımıza alıyoruz ya da sınıfça para toplayıp alıyorlar.

Başka bir veli Sadık Bey ise okuldaki sosyal etkinliklere yönelik eksikliklere dikkati çeken şu görüşlerini belirtmiştir: “okulda masa tenisi, satranç sınıfı, ya da bilgisayar sınıfı filan yok, ondan ziyade sınıflar soğuk oluyormuş, kaloriferler doğru düzgün yanmıyormuş, sınıfa da güneş vurunca perde filan olmadığı için gözlerine vuruyormuş” (Sadık Bey).

Öğrencilerin görüşleri de velilerde benzer özellikler göstermektedir:

“Okulda revir, kütüphane filan yok bir de sınıfta sürekli mont ile oturmaktan sıkıldım çünkü sınıf soğuk oluyor. Masa tenisi ya da başka satranç oynayabilecek olduğumuz ya da internetten araştırma yapabilecek olduğumuz bir bilgisayar filan yok” (Serap). Diğer bir öğrenci Ahmet ise revir eksikliğinden yaşadığı sıkıntıdan bahsetmiştir: “Okulda revir yok geçenlerde top oynarken kolumun üstüne düştüm kolum kanadı sadece çeşmede yıkamak zorunda kaldım. Kütüphane filan yok biz genelde kitaplığımızdan kitap okuyoruz. Sınıf olarak kendi kütüphanemiz var para ile alıp oraya koyduk.” Başka bir öğrenci ise okulda var olan olanakların bakıma ihtiyaç olduğunu gösteren şu görüşleri belirtmiştir: “Okulda her şey kırık dökük masalarımız bile çizik bazı yerleri kırılmış. Vakit

geçirebilecek olduğumuz bir yer yok. Ya da ben kitap okumayı çok severim ama sadece sınıfça aldığımız setler dışında başka kitap yok. Kantin çok yetersiz” (Abdullah).

Öğrencilerden İhsan ise okulun fiziksel olanaklarının yetersizliğine farklı bir bakış açısıyla ele almıştır: “Mesela ben futbolu çok seviyorum top oynayacak olduğumuz bir saha yok ya da başka sporları yapacak olduğumuz yer yok yağmur yağdığı zaman beden eğitimi dersinde bile sınıfta kalıyoruz.” Öğrencilerde Lale ise “okulumuz çok güzel ancak kütüphanemiz geliştirilse de, kantin de daha fazla seçenek olsa daha da iyi olur diye düşünüyorum”, görüşünü paylaşmıştır.

Öğretmenlerin görüşleri de veli ve öğrencilerinin destekler niteliktedir.

“Okulun her anlamda fiziksel donanımı yetersiz. Mesela bizim fen laboratuvarında her malzeme yok bilgisayar sınıfı yok. Pencerelerden soğuk alıyor” (Ömer Bey).

“Yeterli ödenek ve bütçe imkânı olmadığı için bir de okul aile birliği olarak velilerden uzakta olduğumuz için maalesef okulumuz fiziki anlamda her şey de yetersiz ve daha birçok eksiklerimiz var” (Engin Bey).

“Taşıma merkezi bir okula göre bina olarak küçük ve yetersiz. Kütüphane ya da diğer şeyler yok onlar olmadığı gibi bir ecza dolabı bile yok sınıfların kapıları bozuk ve daha birçok sayamayacak olduğumuz sorun var” (Emrah Bey).

Veli, öğrenci ve öğretmenlerden ulaşılan bilgilere göre taşıma merkezi okulun fiziksel olanakları bazı açılardan yetersiz kalmaktadır. Özellikle, kütüphane ve revirin olmaması, kantinin yetersiz olmasının yanında, masa ve kapılardaki bozukluklar, ortamın soğuk olması, fen ve bilgisayar laboratuvarlarının olmaması fiziksel açıdan okulun eksiklikleri olarak görülebilir.

Fiziksel olanaklarının yetersizliği sadece araştırmanın yapıldığı okul Barbaros İlkokulu’na özgü bir sorun değildir. Arı (2003) Uşak ilinde yapılan taşınmalı eğitimi incelediği çalışmasında da okulların, fiziki imkânlarının (sınıf, kütüphane, laboratuvar, revir vs.) öğretim için yeterli olmadığını belirlemiştir.

Yemekler: Yemekler konusunda araştırmaya katılan tüm veli, öğretmen ve öğrenciler görüş bildirmişlerdir. Yemekler konusunda ön plana çıkan görüşler, yemeklerin yetersiz olduğu, soğuk geldiği, hep aynı menülerin olduğu ve hijyenik olmadığı yönündedir. Yemekler konusunda öne çıkan veli görüşleri şunlardır:

“Yemek konusunda pek bir şey diyemiyorum ama genel itibarıyla benim çocuklarım zaten evde bile benim zorumla yemek yiyor ama şunu biliyorum her gün okuldan gelince çok acıkıyorlar hemen yemek yiyorlar. Demek ki doğru düzgün bir yemek çıkmıyor” (Ayşe Hanım).

“Okuldaki yemeklerden bizim çocuk sürekli şikâyetçi yemekler soğuk oluyor, yemeğin için geçenlerde böcek çıkmış yani tam bir felaket” (Saim Bey).

“Yemekler şirketten geldiği için sabah erken geliyormuş ve öğlen vaktine kadar soğuyormuş bu yüzden de çocuk haftada en az 3 gün aç geliyor okulda aç acına koşturuyor ya da terliyor bazen soğuk filan yemek yiyince kışın çoğunlukla hasta oluyor” (İbrahim Bey).

Öğrencilerin görüşleri de velilerle benzer niteliktedir. Velilerin görüşleri öğrencilerden duydukları bilgilere dayandığı için benzer görüşlerin ifade edilmesi olağan görölmektedir. Öğrenci görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Okulda yemekleri zaten beğenmiyorum içinden birkaç kere böcek çıktı ve bir ara tavuk budu geldi çok pis kokuyordu bunu yemekhanedeki öğretmenlerimize söyledik ama bir şey yapmadılar. Zaten yemekhanedeki masalar ve sandalyeler kırık- dökük ayrıca yemekhane çok soğuk” (Gülsüm).

“Ben zaten okulda yemekten başka şansım olmadığı için eğer yemek yeterse yiyebiliyorum. Yemekler soğuk geliyor ve sürekli patates yemeği ve makarna geliyor “(İhsan).

“Okuldaki yemek her ne kadar hijyenik yani temiz olmasa da aç kalmamak için yiyorum ama; ben zaten genel anlamda yemek seçen biriyim ondan dolayı pek yemek yiyemiyorum” (Melikşah).

Okulda çıkan yemekler konusunda öğretmen görüşlerine bakıldığında;

“Yemekler normal sayılır. Yemekhane hem temiz değil hem de kışın gayet soğuk oluyor. Taşımalı gelen öğrenciler yemekleri beğenmiyorlar başka alternatifte olmadığı için akşama kadar aç bekliyor” (Hüsamettin Bey).

“Yemekler berbat ve haftada 3 gün aynı menü geliyor. Bazen kokuyor ama yapabilecek olduğumuz bir şey yok ihale usulü olduğu için herhangi bir müdahalede bulunamıyoruz. Öğrencilerin çoğu yemiyor” (Emrah Bey).

Bu sene ki yemekler pek kötü sayılmaz. Geçen yıllara göre bir nebze de olsa bu yıl daha iyi gibi ama halen öğrenci sayısı ile aynı düzeyde gelmiyor yetersiz gelebiliyor yemekler Yemekhane fiziki anlamda hem soğuk hem de sandalye ve masalar çok eski ve bakımsız yemekhane temiz değil (Saime Hanım).

Öğretmen görüşlerine göre bu sene çıkan yemeklerin geçmiş yıllara göre daha iyi olduğu ancak, çeşitlilik ve hijyen konusunda önemli sıkıntıların olduğu ve yemeklerin soğuk geldiği ve bu nedenle de öğrencilerin aç kalabildikleri görölmektedir.

Yemeklerle ilgili olarak okulda çalışan bir öğretmen olarak gözlemlerimi eklemek istiyorum. Okula yemekler erken geliyor ve soğuk oluyor çocuklar bu durumdan şikayetçi bundan ziyade bir ara yemek bozuk gelmiş bizde nöbetçi öğretmen ve müdür yardımcılılarıyla birlikte uyarı da bulunup tutanak tutacak olduğumuzu söylediğimizde yemek şirketi görevlileri bu işi dönem başında ihale ile aldıklarını ve bu kadar maddi bir yatırımda okul idaresinin herhangi bir tasarrufu ya da yaptırımı olmayacak olduğunu söylemiştir.

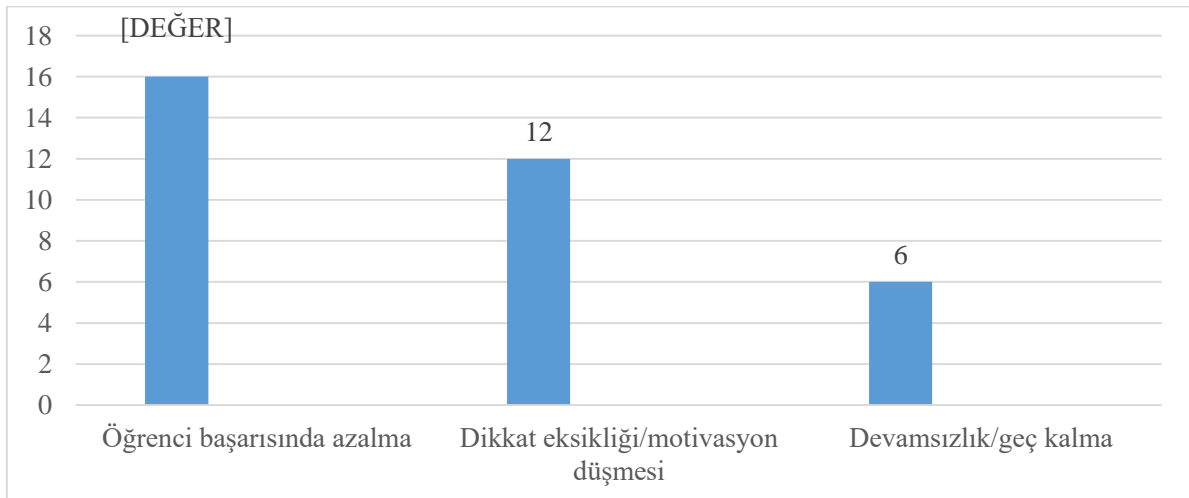
Hijyen ve temizlik: Taşıma merkezi okulun hijyen ve temizlik açısından yetersiz olduğu özellikle yemekler konusunda ifade edilse de yemeğin dışında yemekhanenin ve yemelerde kullanılan kaşık çatalların temizliği konusundaki yetersizlikler ifadelerde yer bulmuştur. Konu ile ilgili olarak Veli Rahmet Bey “çocuklara yeterli kaşık, çatal yetmiyor biri yiyor ardından diğer onun ki yıkandıktan sonra aynı çatal ya da kaşıkla yiyor, ifadesini kullanırken diğer veli Fatma Hanım da çocuğum yemekhanedeki tablotların genellikle yetmediğini hemen orada hijyen kurallarından uzak bir şekilde yıkandığını söylüyor” görüşünü belirtmiştir.

Öğrencilerden Gazi’de bu soruna yönelik görüş bildirmiştir: “Okuldaki yemekler herkesin yediği kaşık ya da tabakla yiyoruz yetmediği zaman bana al oradan çeşmede yıka getir diyorlar.” Öğretmenlerden Saime Hanım konuyla ilgili olarak “Yemekhane temiz değil” ifadesini kullanmıştır. Velilerden Saim Bey ise hijyen ve temizlik konusuna yemekler dışında bir yaklaşımla ele almış ve şu ifadeleri belirtmiştir: “Okulun birçok halledilmesi gereken sorunu var mesela ne zaman okula gitsem koridorlarda tuvalet lağım kokusu geliyor ve ayrıca koca okulda tek hizmetli var o da zaten bizim köyden gidiyor. Yani temizlik olarak sınıflar belki haftada bir kez ancak süpürülüyor diye düşünüyorum.” Hüsamettin Bey’de bu görüşü destekleyen “Okulun üç yıldır yıkandığını görmedim. Sınıflar ve koridorlar pis pis kokuyor” ifadesini kullanmıştır.

Veli, öğrenci ve öğretmenlerden ulaşılan veriler birlikte değerlendirildiğinde özellikle yemekhanenin temizlik ve hijyen konusunda yetersiz olduğu, ayrıca okulun genel temizlik konusunda da beklentileri karşılamada yetersiz kaldığı söylenebilir.

Sınıf içi sorunlar

Taşınmalı eğitim sisteminden kaynaklı sınıf içerisinde yaşanan sorunlar; öğrenci başarısında azalma, dikkat eksikliği/motivasyon düşmesi ve devamsızlık/geç kalma olarak alt temalarda ele alınmıştır.

Şekil 6. Taşınmalı eğitimde sınıf içinde yaşanan sorunlar.

Öğrenci başarısında azalma: Eğitimin temel amacı, öğrencilerde istendik davranışların kazanılması öğrenmenin gerçekleşmesidir. Öğrenmenin ne düzeyde gerçekleştiği ise öğrencilerin akademik başarıları ile ölçülebilmektedir. Taşımali eğitim sisteminin öğrencilerin başarılarında azalmaya neden olduğu belirten veli görüşleri bulunmaktadır. Bunların bazıları şunlardır:

“Çocuğumun ders başarısını ciddi anlamda etkiliyor. Sanki çocuklar okula giderken bir görev ya da iş gibi algılıyor. Okul ile ilgili herhangi bir deneme sınavı ya da ödevleri ile alakalı olarak çok bağlantıya bile geçmiyoruz” (İsmail Bey).

“Çocuk günde en az 45 dakikası yolda geçtiği için ister istemez yoruluyor. Ders başarısı da eminim düşüyordur” (Naim Bey).

Öğretmenlerin görüşleri de taşımali eğitimden öğrencilerin başarılarının olumsuz etkilendiği yönündedir.

“Taşımali gelen öğrencilerin ders başarıları daha düşük elbette dolaylı ya da doğrudan etkileri vardır bir bireyin ders başarısında ama taşımali sistem çocukların ders başarısında doğrudan etkindir” (Celil Bey).

“Kesinlikle arada uçurumlar var. Taşımali olarak günde 1,5 saat yol çeken bir çocuk hem araç yorgunluğu hem de rakım ve hava değişimlerinden dolayı yorgun düşüyor. Ders çalışmaya fırsatı olmuyor” (Nuray Hanım).

“Evet okulumuza uzak yerlerden gelen çocuklarda bu durum daha belirgin ve çocuklar ders başarısı olarak daha düşük” (Saime Hanım).

Veli ve öğretmen görüşleri birlikte değerlendirildiğinde öğrenci başarısındaki düşme sorununun taşımali eğitim sisteminden ziyade taşıma esnasındaki yolun uzaklığından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Dikkat eksikliği/motivasyon: Taşımali eğitim sisteminin öğrencilerde dikkat eksikliği/motivasyon düşmesine neden olduğu yönünde de görüşler ortaya çıkmıştır. Konu ile ilgili olarak bazı veli görüşleri şunlardır:

“Elbette her gün sabah erken saatte kahvaltı etmeden okula gitmesi birde o kadar yol çekmesi çocuk için yorucu oluyor ve bazen öğretmeni diyor çocuk ilk birkaç derste uyukluyormuş” (Hamdi Bey).

“Her gün kahvaltı etmeden sabah erken yolculuk yapan büyük insan olsa bile yorulur ve dikkati dağılır kaldı ki bunlar 9-10 yaşında çocuk yani elbette etkileniyordur” (İbrahim Bey).

“Bu kadar yola gitmesi ve benim kızım hem (Antalya Aksu) hem de burası derken uyum sorunu ve adaptasyon, dikkat dağınıklığı filan oluyor” (Fatma Hanım).

Velilerin görüşlerinden temel sorunun taşıma merkezi okulun uzaklığı olduğu, uzaktan gelen öğrencilerde dikkat eksikliği ve motivasyon düşmesi olduğu anlaşılmaktadır. Bu görüşü destekler nitelikte Melikşah da görüşü bildirmiştir:

“Köyde okul olsa evden gidip gelsem daha iyi olur mesela sabah erken kalktığım için bir de yolda kargaşa içinde gittiğimizden ilk derste genelde öğretmenime dikkatimi veremiyorum.”

Öğretmenlerin de taşınmalı öğrencilerde dikkat eksikliği/ motivasyon düşmesi sorunlarını gözlediklerini belirten görüşleri bulunmaktadır. Konuyla ilgili olarak öğretmen Hüsamettin Bey şu görüşleri belirtmiştir:

“Çocuklar yorgun ve uykusuz geliyorlar. Motive olamıyorlar. Taşınmalı öğrenciler girdikleri yeni ortamlara uyum problemi çekmektedir. 1-2-3-4 sınıf öğrencilerinin taşınmasını bu öğrencilerin psikososyal yönden ve eğitime aktif katılımları açısından uygun olduğunu düşünmüyorum.” Benzer görüşler Emrah Bey tarafından da ileri sürülmüştür:

Taşınmalı gelen öğrenci 2 saat önce uyumalı ya da saba erkenden kalkmak zorunda bu da dikkat ve motivasyonu etkiliyor. Evet çocuklar genelde uykusuz ve aç geldiği için beden var ama ruh yok ders anlatımında uyukluyor ya da başak bahane buluyor. Ders işleme hevesleri yok ve kitapları okumak istemiyorlar. Öğrenci motivasyonu düşük olunca öğretmeninde modu ister istemez düşüyor.

Ömer Bey ise olaya farklı bir bakış açısı getirerek, öğrencilerin motivasyonlarının düşmesine servis şoförlerinin dinledikleri müziklerin neden olduğunu bildirmiştir. “Çocuklar bilinçsiz servis şoförleri ile geldiği için sabahları onların dinlediği müzikleri dinlemek zorunda kalıyor bu da çocukların ruhsal anlamda motiveyi bozuyor.”

Aynı okulda görev yapan bir eğitimci olarak da öğretmenlerin öğretmenler odasındaki konuşmalardan da öğrencilerin ilk derste uyukladığı ve dikkatlerinin çok dağınık olduğu yönünde görüşlerine tanıklık ettiğim oluyor.

Veli, öğrenci ve öğretmen görüşleri birlikte değerlendirildiğinde taşınmalı eğitim sisteminde yer alan öğrencilerin diğer öğrencilere göre dikkat eksikliği/motivasyon düşmesinin geldikleri yol ve erken kalkmaları nedeniyle daha fazla karşılaşılan bir sorun olduğu söylenebilir.

Devamsızlık/geç kalma: Taşınmalı eğitim kaynaklı sınıf içerisinde yaşanan diğer bir sorun devamsızlık/geç kalmadır. Taşınmalı sistemle öğrenciler servisle geldikleri için, servise yetişememeleri devamsızlığa, servisin çeşitli nedenlerle geç kalması ise öğrencilerin derse geç kalmalarına neden olabilmektedir. Konuyla ilgili olarak Evrim şu görüşleri paylaşmaktadır:

Taşınmalı eğitimden az da memnunum ama köyde okul olsa daha iyi olur. Çünkü servise 2 dakika ile geç kalsak bırakıp gidiyor ve sırf bu yüzden birçok kez devamsızlık yapıyorum

okulumdan geri kalıyorum. Okulda derslerden geri kaldığım zaman sanki sınıfta kendimi yabancı gibi hissediyorum.

Nuray Hanım ise uzak mesafenin öğrencilerde devamsızlığa neden olduğunu belirten şu görüşleri dikkat çekicidir: “35-40 km mesafe öğrencilerde okula gelme isteğini azaltmaktadır. Bu yolu gelmemek için ufak bahanelerle öğrenciler okula devamsızlık yapabilmektedir. Diğer taraftan servisin geç gelmesi vb. nedenlerle de öğrencilerin sınıfa geç geldikleri olabilmektedir. “

Sınıf dışı sorunlar

Taşımalı eğitim sisteminden kaynaklanan sınıf dışarısında da bazı sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunlar bekleme süresi, ders dışı etkinliklerin yetersizliği ve iş yükü/sorumluluk olarak ayrılmıştır.

Bekleme süresi: İlkokul ve ortaokul öğrenim süresinin bitmesi arasındaki 1 saat 20 dakika farklılık vardır. İlkokul ve ortaokulda eğitim taşımalı öğrenciler aynı servisle geldikleri için ilkokul öğrencileri ortaokul öğrencilerini 1 saat 20 dakika beklemek durumundadırlar. Bu boş zamanı değerlendirmeye yönelik herhangi bir etkinlik bulunmadığı için çocuklar kendi aralarında oyun oynayarak zamanı değerlendirmektedirler. Öğrencilerin birisi dışında bu durumu sorun bildiren olmamıştır. “Bu durum benim için can sıkıcı okulda başıboş vaziyette beklemekten çok sıkılıyorum. Bir an önce evimize gitsek daha iyi olur yapacak bir şey yok herkes kafasına göre takılıyor.” (Melikşah).

Veliler açısından sıkıntı oluşturan konuyla ilgili bazı görüşler şunlardır:

Çocuk okulda bu kadar zaman boş beklemesi çok gereksiz. Bu sürede bir topun peşinde koşuyor ve hastalanıp okula da gidemiyor yani her şey birbirini etkiliyor. Birde okul bahçesinde 4-5 köpek varmış başıboş onlarla oynuyorlarmış bu da rahatsızlık veriyor yani her halükârda her gün endişe duyuyorum (Hamdi Bey).

“Bu konuda tedirginlik duyuyorum bu boş saatte aslında telafi eğitim ya da başka bir etkinlik yaptırılabilir” (Sadık Bey).

“Çocuğumun okulda bu sürede boş boş beklemesi benim için sıkıntı oluyor. Yani yakın bir yer olsa aracımın alıp geleceğim. Başı boş olarak ne yapıp ne ettiği belli değil” (Naim Bey).

“Bu konuda çok endişeliyim. Mesela geçenlerde ders bitmiş bizim çocuklar ortaokulları beklerken bahçede top oynuyormuş. Yola top kaçmış (yol Antalya Fethiye yolu asfalt) bizim oğlunda dışarı çıkıp atlamış peşinden bizim köylü görmüş bana söyledi gerçekten çok korktum” (Aydın Bey).

Bekleme süresi veliler açısından tedirginlik yaratmaktadır. Boş geçen bu 1 saat 20 dakikada çocuklarının ne yaptıkları ile ilgili endişe duymaktadırlar.

Ders dışı etkinliklerin yetersizliği: Sınıf dışında dile getirilen diğer bir sorun ise ders dışı etkinliklerin yetersizliğidir. Velilerin ders dışı etkinliklere yönelik beklentisi daha çok ilkokul

öğrencilerinin ortaokul öğrencilerinin derslerinin bitmesini beklemelerine yönelik oluşan 1 saat 20 dakikalık zaman dilimine yöneliktir. Bu süre içerisinde çocuklarının zamanlarını etkin değerlendirmelerini istemektedirler. Konu ile ilgili bazı veli görüşleri şunlardır:

“En azından çocuklara bu boş zamanda bir sorumluluk alanı olabilir. Ya da atölye gibi bir yer olsa mesela daha aktif vakit geçirebilirler “(Fatma Hanım).

Bu durum beni gerçekten çok tedirgin ediyor bunu okul idaresine defalarca kez söyledim. Benim çocuğumun işi bitince gelsin ya da okulda masa tenisi ya da başka etüt saati filan yapsalar daha iyi olur ama bizimkiler bu sürede boş bekliyor ve koşturmaca peşindeler (İbrahim Bey).

“Öğrenciler tarafından da ders dışı etkinliklerin yetersizliğine yönelik bazı görüşler ifade edilmiştir: Keşke bizimde okulumuzda kapalı spor salonu ya da bize kurs verebilecek bir yer olsa daha iyi olur” (Gülsüm).

“Ders dışında herhangi bir faaliyet yapamıyoruz, çünkü taşınmalı geldiğimiz için servisimize yetişmek durumundayız” (Ahmet).

Öğretmen Gülay Hanım da ders dışı etkinliklere yönelik Ahmet’in görüşünü destekleyen şu ifadelerde bulunmuştur: “Ders dışı hafta sonları kurs vb. düzenleyemiyoruz, okul saati dışında yapabileceğimiz etkinliklere öğrencilerin yol durumundan dolayı katılma olasılıkları bulunmuyor.”

Okul saatleri dışında düzenlenecek etkinliklere taşınmalı öğrencilerin katılım sağlayamaması sınıf dışı etkinliklerin düzenlenmesinde önemli bir etkidir. Ancak bekleme süresine yönelik çocukların zamanlarını etkin değerlendirebilecekleri nöbetçi öğretmen kontrolünde etkinliklerin yaptırılabilmesi düşünülmektedir.

İş yükü/sorumluluk: Taşınmalı sistemle gelen öğrenciler özellikle nöbetçi öğretmenlerin iş yüklerini ve sorumluluklarını artırmaktadır. Konu ile ilgili olarak ön plana çıkan bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

“Taşınmalı eğitim nöbetçi öğretmen olduğumuz zaman bize ek bir iş gücü getiriyor. Herhangi bir zorunluluğumuz olmamasına rağmen bize büyük bir sorumluluk yüklüyor” (Ömer Bey).

“Taşınmalı eğitim okul idaresine ve öğretmenlere büyük sorumluluk yüklüyor.En azından nöbetçi öğretmen olunca çocuk okula gelme ve okuldan gitme sürecinde sağlıklı gelmeleri ve herhangi bir olumsuzluk olmasın diye diken üstünde oluyoruz” (Necla Hanım).

“Nöbetçi öğretmen olduğumuz zaman çocukların servise inip binmelerini kontrol etmekte bize ek iş külfeti ve çok büyük sorumluluk yüklüyor” (Saime Hanım).

Taşıma merkezi okulda nöbetçi öğretmenlere büyük külfet ve sorumluluk yüklenmektedir şöyle ki öğrenciler okula geldiğinde tek tek güvenli bir şekilde sınıflarına gitmeleri; ders bitiminde de

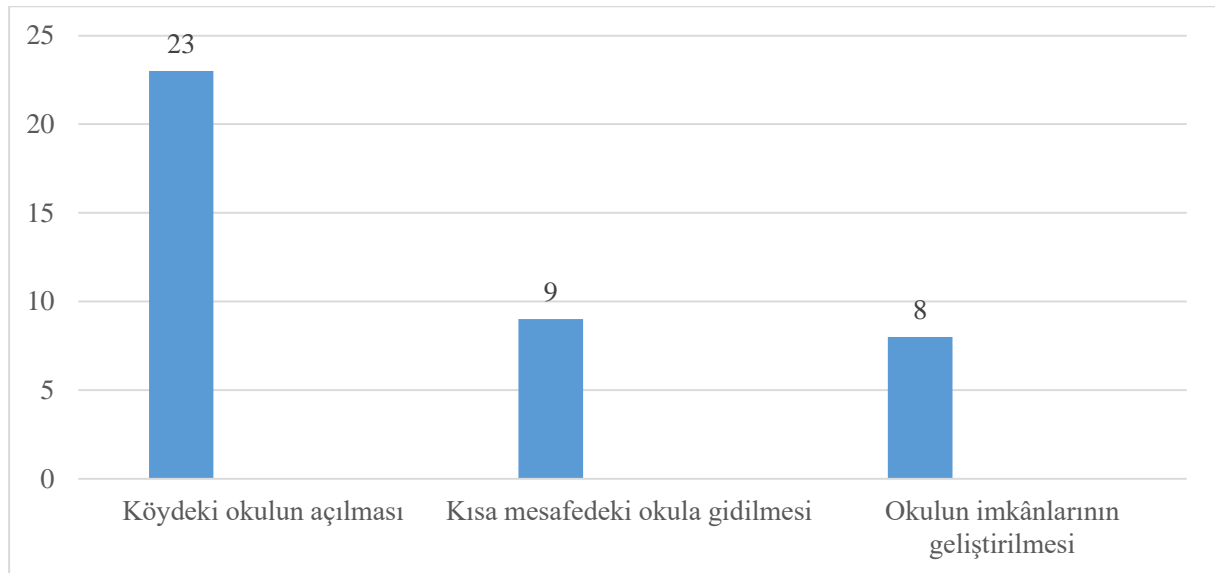
evlerine varana kadar sorumlulukları devam etmektedir ve ekstra nöbet dışında bir ek ücret almamaktadırlar.

MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2018) Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması konulu genelgesinde “Taşımali okul servis araçları ile okula gelen çocukların iniş ve binişteki kontrollerinin nöbetçi öğretmen/idareci tarafından yapılması, kayıt altına alınması ilgili Yönetmeliğine göre gerekli tedbirlerin alınması" ibaresi yer almaktadır. Nöbetçi öğretmen ve idarecilerin öğrencilerin güvenli şekilde servise binmeleri ve inmeleri sorumlulukları içerisinde olmasına rağmen bu görevlerinden dolayı herhangi bir ek ücret almamaktadırlar.

Taşımali eğitimde yaşanan sınıf dışı sorun olarak bekleme süresi, ders dışı etkinliklerin yetersizliği ve öğretmenlerin iş yükü/sorumluluklarının artması birbirine paralel ortaya çıkmaktadır. İlkokul ve ortaokul ders saatlerinin bitimleri arasında 1 saat 20 dakikalık süre öğrencilerde boş zamana neden olmakta, veliler bu boş zamanların etkin değerlendirilmesine yönelik ders dışı etkinliklerin düzenlenmesini istemekte, öğretmenler ise bu süre zarfında nöbetçi olduklarında öğrencilerin sorumluluklarını aldıkları için iş yükleri ve sorumlulukları artış göstermektedir.

Taşımali Eğitimle İlgili Görüşler

Taşımali eğitimle ilgili üç farklı görüş ortaya çıkmıştır. Bu görüşlerden ilki köydeki okulun açılması, ikincisi daha yakındaki bir okulda eğitim alınması veya yakındaki okulların birleştirilmesi, sonuncu görüş ise mevcut okulun imkânlarının geliştirilmesidir.

Şekil 7. Taşımali eğitim sistemiyle ilgili görüşler.

Köydeki okulun açılması

Taşımali eğitim yapılan Korkuteli kırsalında taşıma yapılan 8 mahalleden bazılarında daha önce faaliyette olan okul binası bulunmaktadır. Bundan dolayı da buradan gelen çocuklar ve velileri kendi

köylerindeki okulda okumak istemekte ve köylerindeki okulun açılması yönünde görüş bildirmektedirler. Konu ile ilgili veli görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Köyümüzde öğrenci sayısı yetersiz olduğu için taşınmalı eğitime geçtiler ama şu anda bence gayet yeterli ve halen kullanılabilir düzeyde okul binamız var” (Ali Bey).

Bizim köyümüzdeki okulun adı Mareşal Fevzi Çakmak Okulu’dur ve bu okula adını veren 1938 yılında Fevzi Paşa kendi bizzat gelip bu okula adını vermiştir, böyle önemli bir komutanın adının verildiği okul coğrafi olarak müsait okul binası daha yeni ayrıca öğrenci sayısı yeterli olmasına rağmen kapanması bizim kanayan yaramızdır(Hamdi Bey).

“Taşınmalı eğitim sisteminden memnun değilim bir an önce bizim köyümüzdeki okulun açılmasını istiyorum” (Fatma Hanım)

Köydeki okulun açılmasına yönelik olarak ortaya çıkan öğrencilerin görüşleri ise şu şekildedir:

1.sınıfta köydeki okulda okudum çok iyiydi hemencecik eve gelebiliyordum. Erken kalkmak zorunda kalmıyordum. Bir sürü yol gidiyoruz zaten eve gelince akşamüstü oluyor dışarıda oyun oynamaya vaktim kalmıyor. Ben köyümüzdeki okulun açılmasını istiyorum. Kesinlikle memnun değilim (Ahmet).

“Ben bu eğitimi sevmedim eskiden olduğu gibi köyümde okula gitmek istiyorum. Kesinlikle memnun değilim” (İhsan).

Ailesi mevsimlik işçi olarak gelen ve okula mevsimlik olarak devam eden bir öğrencinin görüşü ise şöyledir:

Benim ailem Antalya’da(Aksu) sera yaptıkları için 3 ya da 4 ay kadar orada da okula gidiyorum ama ben 1. sınıfa köyümüzde gittim. Daha sonra 2. sınıfa Antalya da devam ettim. Ama 3. ve 4. sınıfa yarı Antalya yarı da taşınmalı olarak Barbaros’a gidiyorum. Ben kesinlikle sevmiyorum bu eğitimi Antalya’daki okuluma yürüyerek gidebiliyorum o daha iyi burada eskisi gibi okul açık olsa daha iyi olur (Sultan).

Köylerde okulların açılmasına yönelik öğretmenlerin görüşleri ise ilkokul öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflarda eğitim görmesi yönündedir.

“Özellikle ilkokul öğrencilerinin köylerinde birleştirilmiş sınıf eğitimi alsalar daha iyi olur diye düşünüyorum” (Engin Bey)

“Birleştirilmiş sınıf uygulaması bu kadar yolu çekmekte daha iyi olur diye düşünüyorum. Neticede bize fakültede birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi veriliyor. Bu da bizim her imkana uygun şartlarda eğitim vermemizi sağlamak için olduğunu düşünüyorum” (Gülay Hanım).

Taşımali eğitim sisteminden memnun olmadığını belirten veli ve öğrenciler köylerindeki okulun açılmasını istemekte olup, öğretmenler ise küçük çocukların taşımali sistemdeki yolun olumsuz etkilerinden kurtulmalarına yönelik olarak kendi köylerinde birleştirilmiş sınıflarda eğitim almalarının daha iyi olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu görüşleri Eğitim İş Genel Başkanı Orhan Yıldırım'ın görüşleri de destekler niteliktedir: "Var olan köy okullarının yeniden elden geçirilmesi, öğretmen atanıp, orada eğitim öğretim faaliyetlerinin başlaması gerekiyor. Eğitim herkesin ikamet ettiği yerde yapılmalı."Nergis TV(NTV, 2020).

Kısa mesafedeki okula gidilmesi

Taşımali eğitime yönelik ortaya çıkan diğer bir görüş ise öğrencilerin yerleşim yerine daha yakın köylerdeki açık olan okullara gitmesi veya birbirine daha yakın köylerin birleştirilmesi yönündedir. Konuyla ilgili veli görüşlerinden bazıları şunlardır:

Bizim köyde okul açık olmadı diyelim hemen yakınımızda Söğüt var orası Burdur iline bağlıdır, bekçiler var orası da Muğla'ya bağlıdır, yani Barbaros'a 35-40 km uzağa gidinceye kadar yakınımızdaki okullara da gidebilirler sonuçta orası da devletin okulu buradaki açık olan okullar devletin okulu bu sebepten dolayı taşımali eğitimden memnun değilim (Hamdi Bey).

Böyle bir uygulama ile çocukların daha az yol gideceğini düşünmektedir.

"Taşımali eğitim illaki olacaksa yakındaki bir köye olsa mesela bize en yakın Küçükklü mahallesi var ondan sonra Muğla'ya bağlı Bekçiler köyü var oralara olabilir" (Ayşe Hanım).

Taşımali eğitimi devletimiz bize böyle imkân olarak tanıdığı için güzel ama; bölgesel olarak yani Kozaağacı'nda halen okul var ve açık bize yakın Bahçeyaka, Duraliler ve Mamatlar olarak ya bizim köyde ya da halen açık olan Kozaağacı'na gitse daha iyi olur. Barbaros'a gittikleri sürece sistem olarak aksayan birçok yönü var(Ali Bey).

Öğretmenlerden de veli görüşleri paralelinde yanıtlara ulaşılmıştır:

"Taşımali eğitim kısa mesafede taşıma olsa ve bölgesel olarak okullaşma olsa daha iyi olur. "(Çağlar Bey).

"Bölgelerin durumuna göre daha esnek ve ilkokullar için daha yakın mesafe ya da 2 ya da 3 köyün birleştirilmesi şeklinde uygulama olabilir" (Mustafa Bey).

"10/15 dakikalık kısa mesafeler için taşıma olabilir. Ancak daha uzun mesafelerde taşımali eğitimin birçok olumsuz özelliği var ve coğrafi anlamda düzenlemeler olabilir" (Saime Hanım).

Veli ve öğretmen görüşleri incelendiğinde taşımali eğitimin daha kısa mesafedeki okullar arasında, okulların birleştirilerek yapılmasının daha uygun olacağı yönünde görüşler ortaya çıkmıştır.

Okulun imkânlarının geliştirilmesi

Taşımali eğitimle ilgili olarak ortaya çıkan son görüş ise okulun imkânlarının geliştirilmesidir. Konuyla ilgili olarak Aydın Bey şu görüşleri ifade etmiştir:

Taşımali eğitim illaki olacaksa çocukların servis araçları daha yakından toplaması en azından yağmurlu havalarda bari eve yakın olması daha iyi olur. Okulun fiziki şartlarının daha iyi hale getirilmesi gerekir. Yani en azından aksayan yönler düzeltilse bu sistem daha da iyi olabilir (Aydın Bey).

Öğrencilerden Lale ise şu görüşleri bildirmiştir: “Okulumuz bana göre çok iyi, sadece kütüphanede daha fazla kitap olsa ve kantinde aradığımız şeyleri bulabilsek daha iyi olacağını düşünüyorum.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerden ise mevcut okulun imkânlarının iyileştirilmesine yönelik şu görüşler gelmiştir:

“Köyde doğan bir çocuğa bu imkân tanındığı için aslında iyi ama işleyiş ve süreç daha düzgün daha elverişli imkânlarda olsa daha iyi olur diye düşünüyorum” (Necla Hanım).

Taşımali eğitim eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması adına oldukça yerinde ve gerekli uygulamadır. Ancak sistem kaynaklı değil de okulun fiziksel olanaklarının eksikliğinden ve servis araçlarındaki bazı eksikliklerden dolayı sorunlar yaşanabilmektedir. Bu yaşanan sorunların giderilmesi ile daha verimli hale getirilebilir. Sistemin aksayan yönlerine yönelik iyileştirmeler yapılarak, mevcut okulun olanakları iyi hale getirilirse daha olumlu sonuçlar alınabilir(Gülây Hanım).

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Antalya ili Korkuteli kırsalında yapılan taşımali ilköğretim uygulamasında yaşanan sorunları, veli, öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre incelemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmada yapılan içerik analizi sonucunda; taşımali eğitimde yaşanan sorunlar; okul dışında yaşanan sorunlar ve okul içinde yaşanan sorunlar olmak üzere iki tema altında ele alınmıştır. Ayrıca yaşanan sorunların çözümüne yönelik görüşlerde araştırmada üçüncü tema olarak ortaya çıkmıştır.

Okul Dışında Yaşanan Sorunlar

Araştırmada taşımali eğitim sisteminde okul dışında yaşanan en önemli sorun olarak katılımcılar, servis araçlarını ve servis şoförlerini bildirmişlerdir. Literatürde yapılan araştırmalarda araştırma bulgusunu destekleyen sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Servis araçlarının fiziki donanım olarak yetersizliği, servis araçlarına öğrenci dışında yolcuların alınması, şoförlerin gerekli nitelikleri taşımadıkları ve örnek davranışlar sergilemedikleri taşımali eğitim üzerine yapılan araştırmalarda önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır (Ağırkaya, 2010; Bilek ve Kale, 2012; Boğa, 2010;

Küçüköğlü ve Küçüköğlü, 2006; Recepoğlu, 2006; Taşdemir, 2010; Turan, 2011). Taşımali eğitimde servisler eğitim dönemi başında İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yapılan ihaleler yoluyla gerçekleştirilmektedir. Alınan sonuçlardan ihale sonrasında servis araçlarının ve şoförlerinin denetlenmediği, okul müdürlerinin denetim ve yaptırım yetkisinin de olmaması nedeniyle, taşımali eğitim sisteminde servis araç ve servis şoförlerinden kaynaklanan sorunların kronik bir hal aldığı görülmektedir (Ağırkaya, 2010; Arı, 2003; Bilek ve Kale, 2012; Boğa, 2010; Küçüköğlü ve Küçüköğlü, 2006; Recepoğlu, 2006; Taşdemir, 2010; Turan, 2011).

Araştırmada taşımali eğitim sisteminde okul dışında yaşanan sorunlardan bir diğ erinin okul, öğretmen ve veli iletişimi olduğu saptanmıştır. Literatürde yapılan araştırmalarda da taşımali eğitim yapılan okullarda iletişim sorununun ortak bir sorun olduğu görülmektedir (Arı, 2003; Bilek ve Kale, 2012; Süleymanoğlu, 2006; Şan, 2012; Turan, 2011). Taşıma merkezi okulla, velililerin ayrı yerleşim yerlerinde olmaları, okul, öğretmen ve veli iletişimini olumsuz etkilemektedir. Veliler, veli toplantılarına mesafeden dolayı istenen düzeyde katılım sağlayamamakta, öğretmenlerde istedikleri zamanlarda velileriyle görüşme yapamamaktadırlar. Yaş anan bu iletişim sorununu veli ve öğretmenler telefon aracılığıyla gidermeye çalışmaktadırlar.

Araştırmada taşıma merkezi okulun mesafesinin uzaklığı, öğrencilerde görülen fiziksel rahatsızlıklar, iklim koşulları ve yol durumu araştırmada okul dışında yaşanan sorunlardan olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın yapıldığı yer her ne kadar Antalya il sınırları içerisinde kalsa da karasal iklim özellikleri göstermesinden dolayı iklim koşulları sorun olmaktadır. Yolların sürekli yağıştan dolayı bozulması, coğrafi özelliklerden dolayı engebeli olması da sorun olarak algılanmıştır. Recepoğlu'nun (2009) araştırmasına katılan yöneticiler, öğretmenler ve velilerin büyük bir çoğunluğu kış aylarında yolların bozularak taşımayı güçleştirdiğini taşımali eğitim sisteminin sorunu olarak ifade etmişlerdir. Mesafenin uzaklığı, iklim ve yol durumu öğrencilerde fiziksel rahatsızlıklar görülmesine neden olmaktadır. Arı'nın (2003) araştırmasında yolculuk sırasında öğrencilerin baş ağrısı, bulantı gibi rahatsızlandıkları belirtilmiştir. Küçüköğlü ve Küçüköğlü (2006) yaptığı araştırmada ise öğrencilerin taşımırken çok yorulduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Okul İçinde Yaş anan Sorunlar

Taşımali eğitim sisteminde okul içinde yaş anan sorunlar okul kaynaklı sorunlar, sınıf içi sorunlar ve sınıf dışı sorunlar olmak üzere üç alt temada incelenmiştir.

Okul kaynaklı sorunlar: Araştırmada okulun fiziksel olanaklarının yetersizliği sorun olarak bildirilmiştir. Okulda revirin olmaması, kütüphane ve kantinin yetersiz olması veli, öğretmen ve öğrenciler açısından sorun olarak algılanmıştır. Aslına bakıldığında fiziksel olanakların yetersizliği taşımali eğitime özgü bir sorun değildir. Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ayrılan bütçe olanaklarına göre okulların fiziki olanakları iyileştirilmeye çalışılmaktadır. Taşımali eğitimin yapılmadığı okullarda okul veli ilişkileri daha fazla geliştiği için okul aile birlikleri daha etkin rol almakta ve okulların fiziki

olanakları iyileştirilebilmektedir. Ancak bu sistem okul-veli ilişkisinin sekteye uğradığı taşımali sistemde etkin işlememektedir. Bu durum da okulların fiziki olanaklarına olumsuz yansımaktadır. Literatürde taşımali eğitim üzerine yapılan araştırmalarda da fiziki olanakların yetersiz olduğu bildirilmektedir(Altunsaray 1996;Arı, 2003; Bilek ve Kale, 2012; Kabaş, 2006).

Araştırmada taşımali eğitim uygulamasında okul kaynaklı sorunların içerisinde yemeklerden olan memnuniyetsizlik ön plandadır. Yemeklerin yetersiz olduğu, çeşitlerin az olması ve soğuk olması özellikle öğrenciler tarafından önemli bir sorun olarak ifade edilmiş, öğrencilerin bu görüşleri de veli ve öğretmen görüşleri ile desteklenmiştir. Taşımali eğitim sisteminde yemekler eğitim-öğretim yılı başında dış hizmet alımı olarak Milli Eğitim Müdürlükleri'nce yapılan ihalelerle firmalara verilmektedir. İhaleyi kazanan firmalar dönem boyunca taşıma merkezi okula yemek hizmeti vermektedirler. Verilen bu hizmetlerde öğretmen ve yöneticilerin denetim ve yaptırım yetkileri bulunmamaktadır. Bundan dolayı taşımali eğitim sisteminde sunulan yemeklerin kalitesi ve çeşitliliği yemek hizmeti veren firmanın tasarrufunda olmaktadır. Taşımali eğitim üzerine yapılan araştırmaların çoğunluğunda yemeklerin yetersizliği ve kalitesinin düşüklüğü sorun olarak saptanmıştır (Memek, 2014; Özgün, 2007; Receptoğlu, 2006; Şan, 2012). Çubuk Kaya (2006) taşımali eğitime katılanların, sabahları çok erken yola çıktıkları için düzenli kahvaltı yapamadıklarını ve aç karnına derse girdiklerini yaptığı çalışma sonuçlarında belirtmiştir. Sencer ve Yanpar Yelken (2009) yaptıkları çalışmada taşımali çocukların servise geç kalmamak için yeterli kahvaltı yapamadıklarını tespit etmişlerdir. Ancak yemek şirketlerinin bazı standartları düşük tutması yemeklerin kalitesiz çıkmasına sebep olmaktadır. Bu durum, sabah kahvaltı yapamadan gelen öğrencinin öğlen de aç kalmasına neden olabilmektedir (Bilek ve Kale, 2012).

Okul kaynaklı sorunların sonuncusu ise hijyen ve temizliktir. Okulun yeteri derecede hijyenik ve temiz olmadığı konusunda öğrenci, veli ve öğretmenlerin görüşleri birleşmektedir.

Literatürde yapılan araştırmalarda hijyen ve temizlik konusuna yeterince değinilmediği görülmekle birlikte hijyen ve temizlik konusu yemek ve yemekhane ile birlikte ele alınmıştır. Ancak araştırmaya katılan veli, öğrenci ve öğretmenler yemek ve yemekhanenin temiz olmadığını vurgularlarken, okulda yapılan temizliğin yeterli olmadığını ve yeterince hijyenik koşulların sağlanmadığını ifade etmişlerdir.

Sınıf içi sorunlar: Taşımali eğitim sisteminin en önemli sorunu öğretimin çıktısı olarak da değerlendirilen öğrenci başarısındaki düşüştür. Özellikle öğretmenler taşımali öğrencilerin başarı durumlarının normal eğitim gören öğrencilerden düşük olduğunu belirtmişlerdir. Literatürde yapılan araştırmalarda da taşımali öğrencilerin yaptığı uzun otobüs yolculuklarının, okul performanslarını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir (Çavuşoğlu ve Dönmez, 2018; Spence, 2000; Şan, 2012; Turan, 2011).

Araştırmada taşımali eğitim sisteminden kaynaklanan sınıf içerisinde yaşanan diğer bir sorunun öğrencilerde görülen dikkat eksikliği/motivasyon düşmesi olduğu belirlenmiştir. Özellikle 40 km'ye varan mesafeden gelen öğrenciler sabah erken kalkmakta, çoğunluğu kahvaltı yapmamaktadır. Uzun bir yolda gelince ilk derste dikkatlerinin dağılması ve motivasyonlarının düşmesi yorgunluk nedeniyle olağan olduğu düşünölmektedir. Bilek başarıyı olumsuz yönde etkileyen en büyük etmen öğrencilerin uzun mesafelerden servislerle taşınıp yorgun olarak derslere girmesi olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin sabah erkenden kalkıp uzun ve sıkıntılı köy yollarından okula ulaşması öğrencinin eğitime yorgun ve motivasyonu eksik olarak başlamasına neden olmaktadır.

Sınıf içerisinde görülen son sorun ise devamsızlık/geç kalmadır. Öğrencilerin servis araçlarını kaçırmaları veya yol ve iklim koşullarından dolayı servisin okula geç gelmesinden dolayı taşımali öğrencilerde devamsızlık ve sınıfa geç kalma görölebilmektedir. Literatürde yapıłana araştırmalarda da taşımali gelen öğrencilerde devamsızlık ve derse geç kalma durumlarının göröldüğu belirtilmektedir (Ağırkaya, 2010; Aydın Timur, 2017; Taşbaşı, 2011).

Sınıf dışı sorunlar: Korkuteli kırsalında taşıma merkezi olarak faaliyet gösteren Barbaros ilkokulu ve ortaokulu birlikte eğitim hizmeti vermektedir. Yani aynı okul bünyesinde farklı katlarda ilkokul ve ortaokul öğrencileri bulunmaktadır. Aynı servis araçları ile ilkokul ve ortaokul öğrencileri taşındığından dolayı, ilkokul öğrencilerinin ders saati bitimi ile ortaokul öğrencilerinin ders saatlerinin bitimi arasında 1 saat 20 dakika farklılık bulunmaktadır. Bu süre içerisinde ilkokul öğrencileri ortaokul öğrencilerini beklemektedirler. Boşa geçen bu süre için özellikle veliler çocuklarının nasıl zaman geçirdikleri konusunda endişelidirler.

Taşımali eğitim sisteminde öğrencilerin okul dışında düzenlenen etkinliklere mesafeden dolayı katılım gösterememeleri sorun olarak ifade edilmiştir. Yapılan araştırmalarda, taşıma merkezindeki öğrencilerin çoğunluğunun sosyal etkinliklerde yer alamaması çoğu zaman bir sorun olarak görölmektedir (Bilek ve Kale, 2012; Boğa, 2010; Receptoğlu, 2006; Taşdemir, 2010; Turan, 2011). Jimerson (2007)araştırmasında taşımali öğrencilerin çoğunluğunun, ders dışı etkinliklere sınırlı düzeyde katılabildiklerini saptamıştır.

Taşımali eğitim-öğretim hizmeti verilen öğrencilerin, belirli bir düzen dâhilinde servis taşıtıyla okula gelip gitmelerinden dolayı ders dışı zamanları sınırlıdır. Bu sebeple de taşımali eğitim-öğretim hizmeti verilen öğrenciler sosyal faaliyetlere katılımda bulunma isteğinde olsalar bile, katılım için zamanlarının yeterli olmamaktadır. Zira bu öğrenciler, okul servis taşıtıyla okula gidip geldikleri için, faaliyetlere katıldıkları durumda ulaşım sıkıntısıyla karşılaşacaktır.

Taşımali eğitim sisteminde karşılaşıłan diğer bir sorun ise taşımali eğitim sisteminin öğretmenlere getirdiği iş yükü/sorumluluktur. Dersleri bitse bile özellikle nöbetçi öğretmenlerin okuldaki öğrencilerin servislerine binmesine kadar sorumluluk hissetmektedirler. Bu durumun iş

yüklerini artırması sorun olarak ortaya çıkmıştır. Kayhan (2019) ve Ağırkaya (2010) araştırmalarında da taşınmalı eğitim sisteminin öğretmen ve idarecilere ayrıca bir sorumluluk yüklediğini saptamışlardır.

Taşınmalı eğitimde yaşanan sorunların çözümüne yönelik araştırmada üç görüş ön plana çıkmıştır. Bunlar köyde önceden faaliyet gösteren okulun açılması, öğrencilerin daha yakın mesafede bulunan okullara gitmesi ya da yakın mesafedeki birkaç okulun birleştirilmesidir. Ayrıca mevcut okulun imkânlarının geliştirilmesi de yaşanan sorunların çözümüne katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

Korkuteli kırsalında yapılan taşınmalı eğitimdeki temel sorun bölgenin bulunduğu coğrafi konum itibari ile Burdur, Muğla ve Antalya il sınırlarına olan yakınlığıdır. Taşınmalı olarak eğitim gören ve 30-40 km yol gelen çocukların yakınlarında birkaç km ilerde fakat farklı il sınırları içerisinde eğitim faaliyeti veren okullar vardır. Veliler çocuklarının bu kadar yol gitmelerinden yakınlarındaki okullara gitmelerini istemektedirler. Diğer taraftan köylerine taşıma merkezi okuldan daha yakın yerleşim yerlerinde de okullar bulunmaktadır. En azından daha kısa mesafede olduğu için bu okullarda eğitim görmelerinin daha avantajlı olduğunu düşünmektedirler. Yakınlarındaki yerleşim yerlerinde okul bulunmayanlar ise yakın olan birkaç mahallenin birleştirilerek mevcut kullanılabilir okul binası bulunan yerleşim merkezindeki okuldaki çocukların eğitim almalarını istemektedirler. Bölgede Milli Eğitim Müdürlüğü yetkilerince yapılacak bir etüt çalışması ile velilerin bu isteklerini gerçekleştirmeleri imkân dahilinde ise gerekli altyapı çalışmaları yapılarak çocukların ikamet yerlerine en yakın okulda eğitim almalarının sağlanabileceği düşünülmektedir.

Taşıma merkezi okulun imkânlarının geliştirilmesi de taşınmalı eğitim uygulamasında yaşanan sorunlara yönelik getirilen çözümler arasındadır. Mevcut okulun özellikle fiziksel olanaklarının iyileştirilmesi, temizlik ve hijyen konusundaki sıkıntıların giderilmesi, servis ve yemek hizmeti veren firmaların denetlenerek hizmet kalitelerinin artırılması, öğrencilerin servis bekleme sürelerinin düzenlenecek sosyal aktiviteler ile doldurulması taşınmalı eğitimi daha etkin hale getirerek yaşanan sorunların giderilmesi yönünde önemli adımlar olacağı düşünülmektedir.

Araştırmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

- Araştırmada servis araçları ve servis şoförleri ile ilgili önemli sorunların yaşandığı saptanmıştır. İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nce yıl içerisinde yapılacak denetimlerle veya yerel idarecilere verilecek denetim ve yaptırım yetkisi ile bu sorunun çözülebileceği düşünülmektedir.
- Yemek ve yemekhane hizmetlerinin geliştirilmesi ve kalitenin yükseltilmesi için benzer şekilde okul idaresine verilecek denetim ve yaptırım yetkisi ile sorun giderilebilecektir.
- Fiziksel olanakların yetersizliği taşınmalı eğitime özgü bir sorun değildir. İmkânlar dâhilinde olanakların iyileştirilmesi sağlanmaya çalışılmalıdır.

- Temizlik ve hijyen konusunda okul idaresi ve öğretmenler birlikte hareket ederlerse, öğrencilerde temizlik ve hijyen kültürü geliştirilebilecek aynı zamanda daha temiz ve hijyenik ortamda eğitim almaları sağlanabilecektir.
- Veli, okul ve öğretmen iletişimi taşınmalı eğitimde karşılaşılan önemli sorunlardır. Bu konuda özellikle iletişim teknolojilerinden faydalanılarak online toplantılar, online gruplar, kurularak, yaşanan sorun en aza indirilebilir.
- İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin ders bitim saatleri arasında oluşan 1 saat 20 dakika boşluk öğrenci özelliklerine göre yapılacak sosyal etkinlikler veya etüd çalışmaları ile etkin hale getirilebilir.
- Yeterli sayıda öğrencinin olmadığı yerleşim beldelerinde eğitimde fırsat eşitliğini sağlanmasına yönelik yapılan taşınmalı eğitimin önemli faydaları bulunmaktadır. Ancak taşınmalı eğitim ve sonuçları taşınmalı eğitimin yapıldığı coğrafi koşullara göre farklılık gösterebilmektedir. Araştırmanın yapıldığı Korkuteli kırsalında öğrencilerin taşıma merkezi olan Barbaros İlkokulu'ndan daha yakın yerleşim beldelerinde okullar bulunmaktadır. Ayrıca her yerleşim beldesinde daha önce aktif olarak eğitim yapılan okul binaları mevcuttur. Bu nedenle de velilerin çoğunluğu ya yerleşim beldelerindeki okulun açılmasını istemekte ya da daha yakın bir yerdeki okulda çocuklarının eğitim almasını istemektedirler. Korkuteli kırsalı Coğrafi olarak Muğla, Burdur ve Antalya il sınırları arasında yer almaktadır. Adrese dayalı olarak okul yerleştirmeleri yapıldığı için, çocuklar yakın yerlerdeki okullara bürokratik engellerden dolayı gidememektedir. Bu nedenle de taşınmalı eğitim sistemi içerisindeyler. İller arasındaki yapılacak işbirliği ile bu engeller giderilebilirse, çocuklar daha yakın bir yerleşim yerinde eğitim görebileceklerdir.

KAYNAKÇA

- Ağırkaya, A. (2010). *Taşınmalı Eğitim Uygulamasında Öğretmenler ve Öğrencilerin Karşılaştıkları Güçlükler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Altunsaray, A. (1996). *Taşınmalı İlköğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi (Balıkesir İli Örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü (2 Ekim 2019) İlan Duyurusu, <https://antalya.meb.gov.tr/www/ihale-duyurusu/icerik/1959>
- MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü (26.04.2018) Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması Genelgesi, Sayı: 24301423-918.99-E. 8310247 <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1935.pdf>
- Arı, A. (2003). Taşınmalı İlköğretim Uygulaması (Uşak Örneği). *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 101-115.
- Ataman, H. (2008). *Eğitim Hakkı ve İnsan Hakları Eğitimi*. İzmir: İnsan Hakları Gündemi Derneği.

- Aydın Timur, H. (2017). *Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Bilek, E. ve Kale, M. (2012). Taşıma Merkezi Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Taşımali Eğitim Uygulaması. *GEFAD / GUJGEF*, 32(3), 609-632.
- Boğa, M. (2010). *Taşımali İlköğretim Uygulamasının Taşınan Yerleşim Birimlerindeki Köy Halkı ve Velilerin Görüşlerine Göre İncelenmesi (Ankara İli Haymana İlçesi Örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükkaragöz, S. ve Şahin, H. (1995). Taşımali İlköğretim Uygulamaları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 19(96), 38-50.
- Cueto, S., Ramirez, C. ve Leon, J. (2006). Opportunities to Learn and Achievement in Mathematics in a Sample of Sixth Grade Students in Lima, Peru. *Educational Studies in Mathematics*, 2(1), 25-55.
- Çavuşoğlu, D. ve Dönmez, B. (2018). Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre Pazarcık'ta Taşımali Eğitim Uygulaması. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 646-675.
- Çubuk Kaya, N. (2006). Taşımali Eğitim Programındaki İlköğretim Öğrencilerinin Durumları: Silopi Köyleri Örneğinde Bir Sosyal Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 46(2), 105-116.
- İklim Korkuteli, https://www.meteoblue.com/tr/hava/historyclimate/climatemodelled/korkuteli_t%c3%bcrkiye_306474
- Hürriyet Gazetesi (30.11.2016) Korkuteli'ne Yılın İlk Karı Yağdı. <https://www.hurriyet.com.tr/korkuteline-yilin-ilk-kari-yagdi-40292818>
- Jimerson, L. (2007). Slow Motion: Traveling by School Bus in Consolidated Districts in West Virginia. *Rural School and Community Trust*, (1-25). <https://eric.ed.gov/?id=ED499440> adresinden erişildi.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar-İlkeler-Teknikler* (19. baskı.). Ankara: Nobel Yayın.
- Kaya, İ. (2008). *Yoksullukla Mücadelede Eğitimin Rolü: Şartlı Nakit Transferi-ŞNT Örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kayhan, E. (2019). *Ombudsmanlık: Türkiye ve ABD Uygulamaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Küçüköğlü, A. ve Küçüköğlü, K. (2006). Taşımali İlköğretim Uygulaması Üzerine Bir Araştırma. *Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 11-18.
- MEB. Taşımali İlköğretim Yönetmeliği. 24143 15.4.2000/24021 (2000).
- Memek, A. (2014). *Taşımali Eğitim Yapılan Okullardaki Yönetici ve Öğretmenlerin Taşımali Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri (Şanlıurfa İli Örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Nergis TV [NTV] (10.01.2020) Taşımali Eğitim Alarm veriyor, https://www.ntv.com.tr/egitim/tasimali-egitim-alarm-veriyor,wylkWADz30yMNe2SIs_DOA
- Özgün, A. (2007). *İstanbul'da Taşımali Eğitimin Okul-Veli-Öğrenci Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 29-38.
- Öztürk, M., Yılmaz, G. K., Aktan, Y. ve Kaplan, A. (2015). Computer Applications with the Related Facts in Multi-Grade: Teachers Opinions. *Journal of Education and Human Development*, 4(2), 158-170. doi:10.15640/jehd.v4n2_1a16
- Recepoğlu, E. (2006). *Taşımali İlköğretim Uygulamasında Taşıma Merkezi Olan İlköğretim Okullarının Sorunları: Çankırı, Karabük ve Kastamonu İli Örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Recepoğlu, E. (2009). Taşımali İlköğretim Uygulaması ve Karşılaşılan Sorunlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 427-444.
- Sencer, M. ve Yanpar Yelken, T. (2009). İlköğretim 6.-7.-8. Sınıf Öğrencilerinin Taşımali Eğitimde Karşılaştığı Sorunlar (Gülner Örneği). *Elementary Education Online*, 8(1), 24-35.
- Spence, B. (2000). *Long School Bus Rides: Their Effect on School Budgets, Family Life, and Student Achievement. Rural Education Issue Digest*. Washington, DC: Office of Educational Research and Improvement (ED. <https://eric.ed.gov/?id=ED448955> adresinden erişildi.
- Şan, A. (2012). *İlköğretimde Taşımali Eğitim Öğrencilerinin Sorunları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Taşbaşı, A. N. (2011). *Taşımali Eğitim ve Toplumsal Sorunlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Taşdemir, M. (2010). *Taşımali Eğitime İlişkin Veli Görüşleri: Sorunlar ve Öneriler (Şile İlçesi Örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- T.C. Resmi Gazete. Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği (2014). http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/12024357_tasimayonetmeliği.pdf adresinden erişildi.
- Turan, S. (2011). *Taşımali İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Güçlükler (Zonguldak İli Örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yeşilyurt, M., Orak, S., Tozlu, N., Uçak, A. ve Sezer, D. (2007). İlköğretimde Taşımali Eğitim Araştırması Van İl Merkezi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 197-213.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yurdabakan, İ. ve Tektaş, M. (2013). Taşımali İlköğretim Öğrencilerinin Taşımali Eğitime İlişkin Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(3), 511-527.